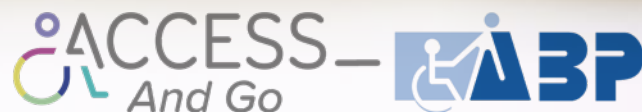


GEMEENSCHAPPELIJK REFERENTIEKADER VOOR AANGEPASTE EN AANPASBARE WONINGEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST



BRUSSEL HUISVESTING
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL





INLEIDING

Elke Brusselse vrouw en elke Brusselse man een woning garanderen die echt toegankelijk is en aangepast aan hun behoeften, is een essentiële uitdaging voor een werkelijk inclusief Gewest. Voor personen met een handicap of verminderde mobiliteit is deze uitdaging des te belangrijker, aangezien veiligheid, dagelijkse autonomie en dus levenskwaliteit rechtstreeks afhangen van de manier waarop hun woning is ontworpen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft het ontbreken van een gemeenschappelijke standaard geleid tot een grote verscheidenheid aan praktijken. Een woning die in het ene project als “aangepast” wordt gepresenteerd, voldoet niet noodzakelijk aan dezelfde normen in een ander project. Deze situatie creëert onzekerheid voor bewoners, maar ook voor ontwerpers, openbare beheerders en de hele huisvestingssector.

Om dit tekort weg te werken, heb ik in het kader van het door de Brusselse regering goedgekeurde Handistreamingplan besloten om een gemeenschappelijke standaard voor aangepaste en aanpasbare woningen op te stellen. Dit werk is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen verenigingen die gespecialiseerd zijn in toegankelijkheid, zoals AccessAndGo-ABP, Atingo en Plain-Pied, en de belangrijkste gewestelijke huisvestingsactoren, waaronder de BHGM, Citydev.brussels en het Woningfonds.

Deze standaard heeft tot doel duidelijke, geharmoniseerde en toepasbare criteria vast te leggen voor drie categorieën woningen:

- De aangepaste woning, vanaf het ontwerp voorzien voor een persoon in een manuele of elektrische rolstoel, met circulatieruimtes en structurele voorzieningen;
- De aanpasbare woning, ontworpen om eenvoudig omgevormd te worden tot een aangepaste woning, zonder ingrepen aan dragende structuren of technische netwerken;
- De woning conform de GSV, die voldoet aan de criteria van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening voor de gemeenschappelijke delen en de ingang van de woning, maar zonder garantie op toegankelijkheid binnenin.

Door het Gewest een gedeeld kader te bieden, geven we ontwerpers een solide basis om woningen te ontwikkelen die meegroeien met hun bewoners, bevorderen we het thuisblijven en anticiperen we op toekomstige behoeften om dure of onverwachte aanpassingen te vermijden.

Deze standaard vormt een belangrijke stap naar een werkelijk inclusief Gewest, waar gelijke toegang tot huisvesting niet langer een ambitie is, maar een realiteit.

Nawal Ben Hamou
Staatssecretaris voor Gelijke Kansen



INHOUDSOPGAVE

Definities van de verschillende types van woningen.....	4
• Een aangepaste woning	4
• Een aanpasbare woning	4
• Een woning conform aan de GSV.....	4
Definities van technische termen	5
Gebruiksaanwijzing.....	6

Deel I - De aanpasbare woning..... 8

Criteriafiche 0 - De gemeenschappelijke delen.....	9
Criteriafiche 1 - De voordeur van de woning.....	10
Criteriafiche 2 - De verplaatsingsruimtes in de woning ..	11
Criteriafiche 3 - De inkomhal	12
Criteriafiche 4 - De opbergruimte	13
Criteriafiche 5 - De uitrusting van de woning	13
Criteriafiche 6 - De woonkamer.....	14
Criteriafiche 7 - De aanpasbare keuken	15
Criteriafiche 8 - De aanpasbare badkamer.....	16
Criteriafiche 9 - De slaapkamer(s)	20
Criteriafiche 10 -	
De toegangsdeur tot de privé buitenruimte	22
Criteriafiche 11 -	
Alle binnendeuren in de woning	
– aanpasbaar gedeelte	23

Deel II - De aangepaste woning 25

Criteriafiche 0 - De gemeenschappelijke delen.....	26
Criteriafiche 1 - De voordeur van de woning.....	27
Criteriafiche 2 - De verplaatsingen in de woning	28
Criteriafiche 3 - De inkomhal.....	29
Criteriafiche 4 - De opbergruimte	30
Criteriafiche 5 - De uitrusting	30
Criteriafiche 6 - De woonkamer	31
Criteriafiche 7 - De aangepaste keuken	32
Criteriafiche 8 -	
De aangepaste doucheruimte/toilet.....	34
Criteriafiche 9 - De slaapkamer(s)	36
Criteriafiche 10 -	
De toegangsdeur tot de privé buitenruimte	38
Criteriafiche 11 -	
Alle binnendeuren in de woning.....	39

Deel III Checklist voor controle..... 41

1. De gemeenschappelijke delen.....	42
2. De aanpasbare woning	48
3. De ingangsdeur van de woning	66

Deel IV Resultatenrooster..... 86

Definities van de verschillende types van woningen

► **Een aangepaste woning** is een woning die vanaf het begin ontworpen is voor een Persoon met Beperkte Mobiliteit (PBM), d.w.z. een persoon die permanent een manuele of elektrische rolstoel gebruikt als mobiliteitshulpmiddel. Een dergelijke woning omvat dus bijkomende ruimte die nodig is voor verplaatsingen met een rolstoel. Persoonlijke uitrustingen zoals steungrepen, douchezitjes,.. worden niet meteen geïnstalleerd, maar de bevestigingsoppervlakken ervan zijn wel al versterkt met het oog op hun installatie en gebruik. Elke gehandicapte persoon heeft immers zijn eigen behoeften, en dus zullen de specifieke uitrustingen worden geplaatst op het moment dat de bewoner de woning betreft.

► **Een aanpasbare woning** is een woning die vanaf het begin ontworpen is om later te kunnen worden omgebouwd tot een aangepaste woning.

De verbouwingen moeten mogelijk zijn :

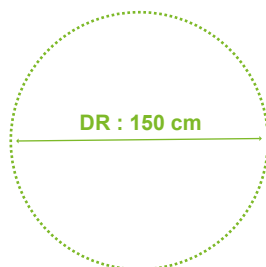
- ✓ zonder de draagstructuren aan te passen.
- ✓ Zonder de gemeenschappelijke kokers en de technische netwerken van het gebouw te wijzigen.
- ✓ Zonder het aantal leefruimtes van de woning te verminderen.

Een uitzondering wordt wel aanvaard: het samenvoegen van de badkamer en het aangrenzende toilet om een aangepaste sanitaire ruimte te creëren. Deze samenvoeging moet van meet af aan gepland zijn en deel uitmaken van het postinterventiedossier (PID).

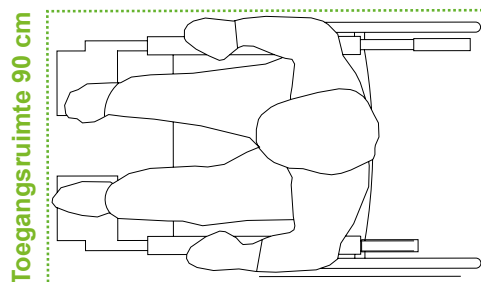
► **Een woning conform aan de GSV** is een woning die beantwoordt aan de PBM-normen van de GSV (Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening) voor de gemeenschappelijke delen, en dit tot aan de ingangsdeur van de woning op het gelijkvloers of die met een lift wordt bediend. De toegankelijkheid is niet voorzien binnen de woning.

Definities van technische termen

- **Draairuimte (DR)** : Ruimte nodig voor draaibewegingen met een rolstoel, zodat de rolstoelgebruiker zich voor een uitrusting kan plaatsen, rechtsomkeer kan maken met de rolstoel of een deur kan openen.

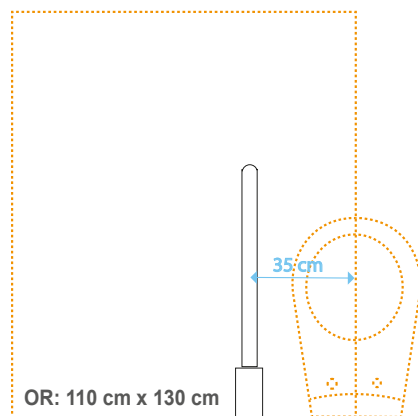


- **Toegangsruimte** : Oppervlakte nodig voor een rolstoelgebruiker om een uitrusting te benaderen. Het omkeren is enkel mogelijk indien een draairuimte in de nabijheid aanwezig is.

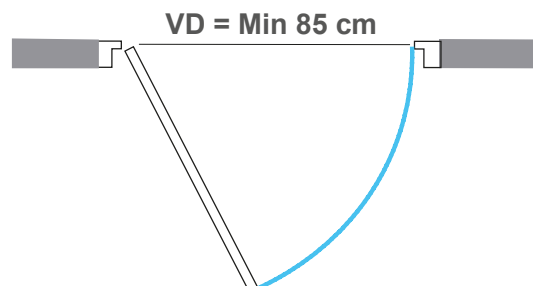


- **Voorbehouden oppervlakte** : Ruimte die zal moeten vrijgemaakt worden wanneer de aanpasbare woning verbouwd wordt tot aangepaste woning. Over het algemeen staat deze nog aanpasbare ruimte vol met meubels die een (vooraf) bepaalde plek moeten vinden in de woning.

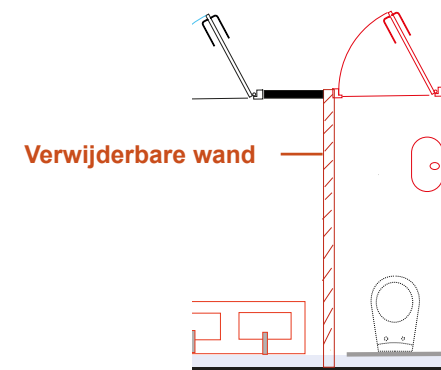
- **Overzetruimte (OR)** : Ruimte nodig voor het plaatsen van een rolstoel, zodat een rolstoelgebruiker zich naast een zitplaats kan plaatsen om er vervolgens op te kunnen plaatsnemen.



- **Vrije doorgangsbreedte (VD)** : Kleinste breedte bij de opening van een deur of in een doorgang tussen 2 kamers. In het geval van een deur wordt deze breedte gemeten tussen de geopende deurvleugel en de tegenoverliggende deurlijst.



- **Verwijderbare wand** : Over het algemeen bevindt zich tussen de badkamer en het toilet of tussen een dressing en de slaapkamer een scheidingswand die geen technische onderdelen bevat en in een gemakkelijk demonteerbaar materiaal is gemaakt.



Gebruiksaanwijzing

Het referentiekader bestaat uit 4 onderdelen per type van woning:

1. De criteriafiches stellen per element/kamer de verwachtingen vast voor een aanpasbare en aangepaste woning.
2. Een checklist voor de controle van de gemeenschappelijke delen indien de woning zich in een appartementsgebouw bevindt.
3. Een checklist voor de controle van de verwachte criteria per element/kamer van de woning teneinde te checken of de woning beschouwd mag worden als aanpasbaar of aangepast.
4. Een analyserooster om de synthese van de audit op te maken en zo tot het aanpassingsresultaat te komen.

Hoe zijn de criteria opgebouwd?

Er is een criteriafiche opgemaakt voor ieder element of kamer van de woning. Deze fiche bevat alle normen die na te leven zijn alsook de schema's wanneer ze nodig leken om de concepten te illustreren.

Hoe gebruikt men de checklists?

De checklist is een hulpmiddel dat ter beschikking wordt gesteld van de projectdrager om te controleren of de woning beantwoordt aan de criteria van een aangepaste woning. Deze controle kan in eerste instantie worden uitgevoerd op de plannen om de bouwkundige elementen te controleren, maar moet later worden aangevuld met een bezoek ter plaatse wanneer het gebouw voltooid is om het geheel van de uitrustingen te kunnen valideren.

Om te bepalen of een woning aanpasbaar/aangepast is, moet eerst de checklist voor de gemeenschappelijke delen ingevuld worden:

- ▶ Indien de gemeenschappelijke delen aan de eisen voldoen, mag de controle van de woning beginnen.
- ▶ Indien de gemeenschappelijke delen niet aan de eisen voldoen, moeten de in de gemeenschappelijke delen vastgestelde tekortkomingen eerst worden rechtgezet/herzien vooraleer men kan verdergaan.

Vervolgens gaat men over tot het invullen van de checklist van de woning:

- ▶ Indien er tekortkomingen worden vastgesteld in de woning, moeten deze vermeld worden zodat ze kunnen worden rechtgezet/herbekeken om de woning als een aanpasbare/aangepaste woning te kunnen categoriseren.

Voor ieder element of kamer van de woning werden de criteria omgevormd in vragen. De controleur checkt

ter plaatse of het criterium vervuld is of niet. In de antwoordkolom omcirkelt hij het antwoord of kruist hij het aan. De eerste antwoordkolom duidt het verwachte criterium aan, rekening houdend met de mogelijke opties, de tweede kolom geeft aan of het criterium al dan niet werd vervuld. De kolom "verwacht" vat het verwachte criterium samen en geeft bijkomende uitleg indien nodig.

Wanneer de tabel is ingevuld is het mogelijk om voor ieder element of criterium het aantal conformiteitspunten en niet-conformiteitspunten aan te geven en zo te bepalen of het element/de kamer voldoet aan alle verwachte criteria.

Gebruik van het analyserooster:

Wanneer de audit volledig is afgerond, mag de controleur zijn resultaten inschrijven in het analyserooster, de eventuele tekortkomingen aanduiden en zo op synthetische manier tot het eindresultaat komen: namelijk of de woning als aangepast of als aanpasbaar mag worden beschouwd.



Deel I

DE AANPASBARE WONING



Een aanpasbare woning

Een **aanpasbare woning** is een woning die vanaf het begin ontworpen is om later te kunnen worden omgebouwd tot een aangepaste woning.

De verbouwingen moeten mogelijk zijn :

- ✓ zonder de draagstructuren aan te passen.
- ✓ Zonder de gemeenschappelijke kokers en de technische netwerken van het gebouw te wijzigen.
- ✓ Zonder het aantal leefruimtes van de woning te verminderen.

Een uitzondering wordt wel aanvaard: het samenvoegen van de badkamer en het aangrenzende toilet om een aangepaste sanitaire ruimte te creëren. Deze samenvoeging moet van meet af aan gepland zijn en deel uitmaken van het postinterventiedossier (PID).

Een aanpasbare woning moet voldoen aan alle normen voor de ruimtes die beschreven staan in de volgende adviesfiches:

- ▶ De gemeenschappelijke delen van het gebouw
- ▶ De voordeur van het gebouw
- ▶ De verplaatsingsruimtes in het gebouw
- ▶ De verschillende deuren in het gebouw
- ▶ De inkomhal
- ▶ De opslagruimte
- ▶ De uitrustingen
- ▶ De woonkamer
- ▶ De keuken
- ▶ De slaapkamer(s)
- ▶ Toegang tot de privé buitenruimte: terras, balkon, tuin

Belangrijke opmerkingen:

In de adviesfiches wordt regelmatig het begrip 'voorbehouden oppervlakte' vermeld. Dit betekent dat deze ruimte zal moeten vrijgemaakt worden wanneer de aanpasbare woning verbouwd wordt tot aangepaste woning. Over het algemeen staat deze nog aanpasbare ruimte vol met meubels die een (vooraf) bepaalde plek moeten vinden in de woning.

Een ander principe dat eigen is aan aanpasbare woningen is de demonteerbare scheidingswand tussen de badkamer en het toilet of tussen een dressing en de slaapkamer, wat betekent dat de scheidingswand geen technische onderdelen bevat en in een gemakkelijk demonteerbaar materiaal is gemaakt.

Criteriafiche 0

De gemeenschappelijke delen

☒ Checklist

De voordeur van het gebouw

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ De deur moet zowel aan de binnen- als aan de buitenkant een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad.
- ▶ Het gewicht van de deur is $< \text{ of } = 5\text{kgF}$. Indien hieraan niet wordt voldaan, moet de automatisering van de deur ingepland worden.
- ▶ Aan de buitenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Aan de binnenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Als de handgreep een klassieke J-vorm heeft, bevindt hij zich op een hoogte van 80 cm van de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ De randen van de handgreep moeten afgerond zijn.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het gesloten deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.
- ▶ Het moet een vleugel deur zijn.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben. Indien het een energiezuinige woning is : het uitsteeksel kan tot 2cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.

De gangen

- ▶ Gangen moeten een vrije doorgang bieden van minstens 120 cm breed zolang alle deuren die uitkomen op de gang een draairuimte hebben van 150 cm.
- ▶ De verplaatsingen moeten zonder niveauverschillen kunnen gebeuren.

Deuren aanwezig in de verplaatsingsruimtes

- ▶ De deuren hebben een vrije doorgang van 85 cm, deurblad 93 cm, opening van 100 cm.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.
- ▶ Het handvat moet gemakkelijk vast te pakken zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een J, 80 cm boven de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ Zowel binnen als buiten de bediende kamers:
 - is er een draairuimte met een diameter van 150 cm buiten de straal van de deurvleugel.
 - de muur in het verlengde van de gesloten deur, aan de kant van de handgreep, heeft een minimale lengte van 50 cm.
 - mag de overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.

Eventuele lift

- ▶ De liftcabine is 110 cm breed en 140 cm diep.
- ▶ Er moeten automatische schuifdeuren zijn met een vrije doorgang van 90 cm.
- ▶ De deur heeft een contactgevoelige rand.
- ▶ De bedieningsknoppen bevinden zich op een hoogte van 80 tot 90 cm, op 50 cm afstand van een holle hoek. Aan de buitenkant heeft de bedieningsknop een draairuimte van 150 cm.

De postbus

- ▶ De postbus van de aanpasbare woning moet bediend worden met een draairuimte van 150 cm. Het openingssysteem bevindt zich op een hoogte van 80 tot 90 cm van de vloer, op 50 cm afstand van een holle hoek.

Criteriafiche 1

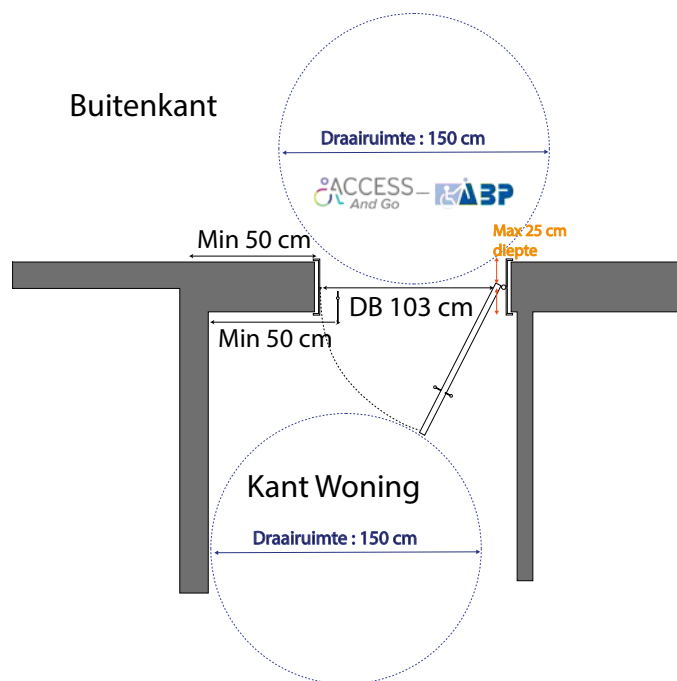
De voordeur van de woning



De criteria

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ De deur moet zowel aan de binnen- als aan de buitenkant een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad. In de woning kan de draairuimte voorbehouden worden.
- ▶ Aan de buitenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Aan de binnenkant van de woning heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm. Er wordt een uitzondering gemaakt voor de deur naar de woning, aan de binnenkant kan de lengte worden genomen tussen de muur van de ingangsdeur en het centrale deel van de handgreep.
- ▶ Als de handgreep een klassieke J-vorm heeft, bevindt hij zich op een hoogte van 80 cm van de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ De randen van de handgreep moeten afgerond zijn.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het gesloten deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.
- ▶ Het moet een vleugel deur zijn.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben. Indien het een energiezuinige woning is : het uitsteeksel kan tot 2 cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.

Standaard schema



Binnenkant van de woning



Criteriafiche 2

De verplaatsingsruimtes in de woning

✓ Checklist

De criteria

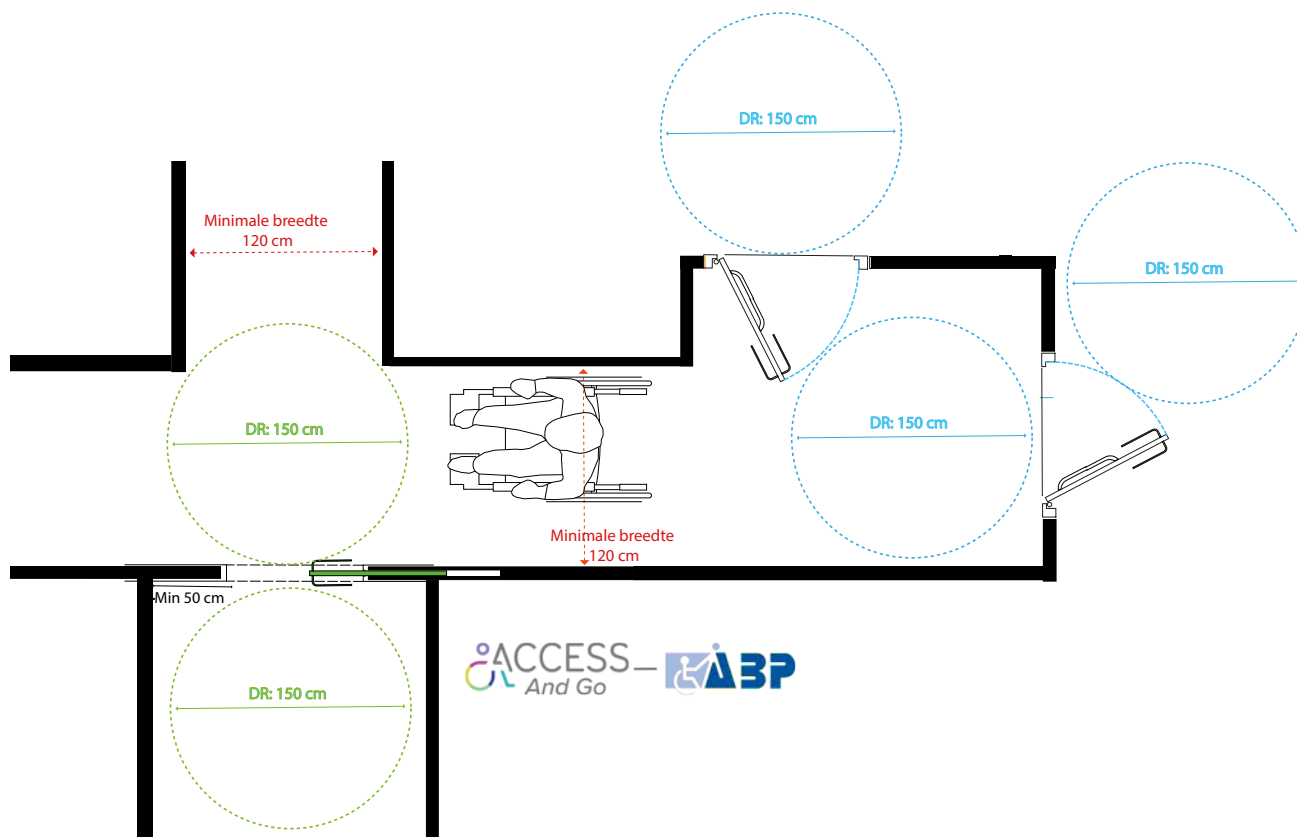
- De gangen moeten een vrije doorgang bieden van minstens 120 cm breed zolang alle deuren die uitkomen op de gang een draairuimte hebben van 150 cm.
In de aanpasbare versie mogen de draairuimtes voorbehouden worden.

- De verplaatsingen in een aangepaste woning moeten zonder niveauverschillen kunnen gebeuren.

Indien de woning meerdere verdiepingen heeft, moet het mogelijk zijn om later een huislift te plaatsen. Dus moet de ruimte voor de toekomstige koker ingepland worden:

- **Minimale afmetingen:** 160 x 160 cm
- **Locatie:** op alle verdiepingen een toegang met een draairuimte van 150 op 150 cm.
- **Op de benedenverdieping:** Voldoende verlaging om de toegang tot de toekomstige liftcabine zonder hoogteverschil te garanderen.
- **Op de verdiepingen:** de vloer ter hoogte van de toekomstige koker moet gemakkelijk demonteerbaar zijn.

Standaard schema



Criteriafiche 3

De inkomhal

✓ Checklist

De criteria

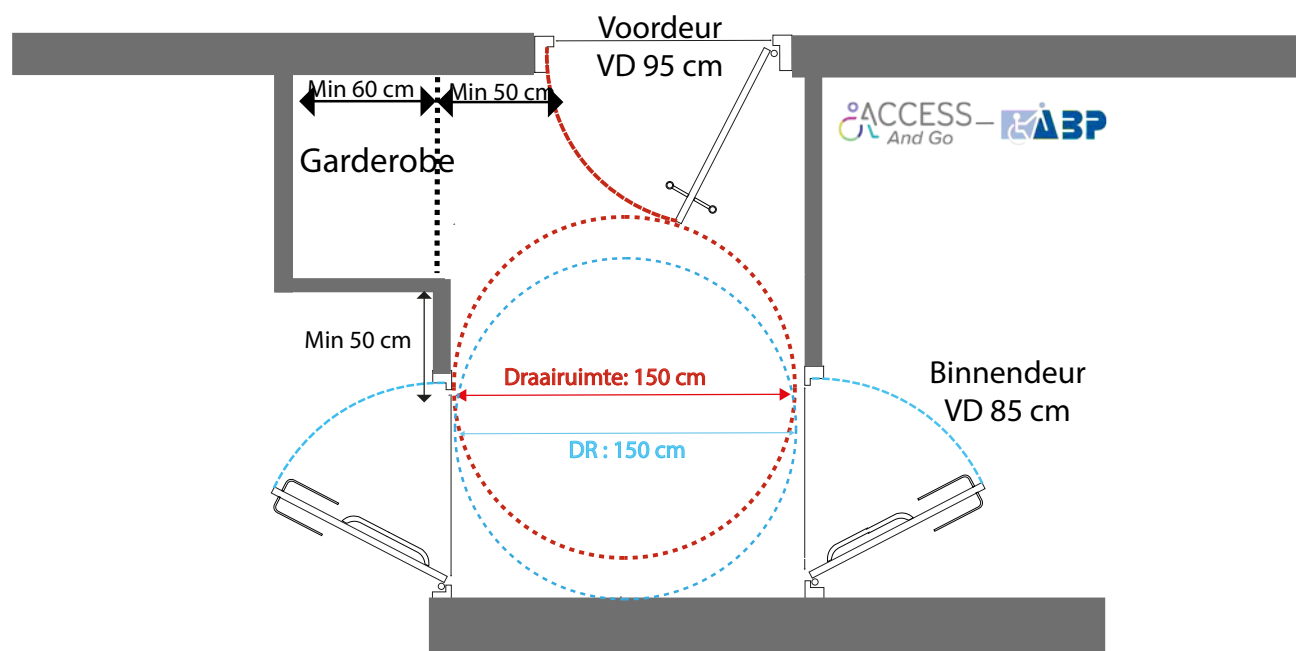
- ▶ Een inkomhal is verplicht.
- ▶ Er moet voorzien worden in een “voorbehouden” draairuimte in de inkomhal, buiten de straal van de deurvleugel en van de eventuele deuren die op deze inkomhal uitgeven.
- ▶ De inkomhal moet worden ontworpen om in de aangepaste vorm het volgende te omvatten:

Een vestiaire ruimte met:

- een diepte **van 65 cm** en een breedte van **60 cm** voor de éénkamerwoning,
- een diepte **van 90 cm** en een breedte van **60 cm** voor de tweekamerwoning,
- een diepte **van 120 cm** en een breedte van **60 cm** voor de driekamerwoning,
- een diepte **van 150 cm** en een breedte van **60 cm** voor de vierkamerwoning en grotere woningen.

Standaard schema

Inkomhal type – 2 slaapkamers



Criteriafiche 4

De opbergruimte



De criteria

- ▶ Er moet een opbergruimte aanwezig zijn in de woning.
- ▶ Idealiter moet deze zich bevinden in of nabij de inkomhal. Deze opbergruimte is een bijkomende ruimte van de vestiaire.
- ▶ Deze opbergruimte moet minstens 100 cm breed en 60 cm diep zijn.
- ▶ Ze ziet eruit zoals een wandkast of een vrije ruimte op de vloer wanneer ze zich in het washok bevindt.
- ▶ Er moet een “voorbehouden” draairuimte zijn net voor deze ruimte.

Criteriafiche 5

De uitrusting van de woning



De criteria

- ▶ In de woning moet er een ruimte voorzien zijn voor de wasmachine en de droger:
 - de twee toestellen moeten zich naast elkaar bevinden.
 - er moet een voorbehouden draairuimte zijn net voor deze toestellen.
- ▶ In iedere kamer van de woning moet minstens één stopcontact verhoogd kunnen worden tot 80 cm boven de vloer en geplaatst worden op 50 cm afstand van een holle hoek (vast obstakel, scheidingswand,...).
- ▶ In studio's en appartementen met één slaapkamer waar de PBM alleen kan wonen, moet apparatuur zoals schakelaars en thermostaten na aanpassing als volgt geplaatst kunnen worden:
 - op een hoogte van 80 tot 90 cm boven de vloer, en;
 - op een afstand van 50 cm van een holle hoek.

Een alternatief op afstand wordt geaccepteerd: toepassing op GSM, domotica, enz.

Criteriafiche 6

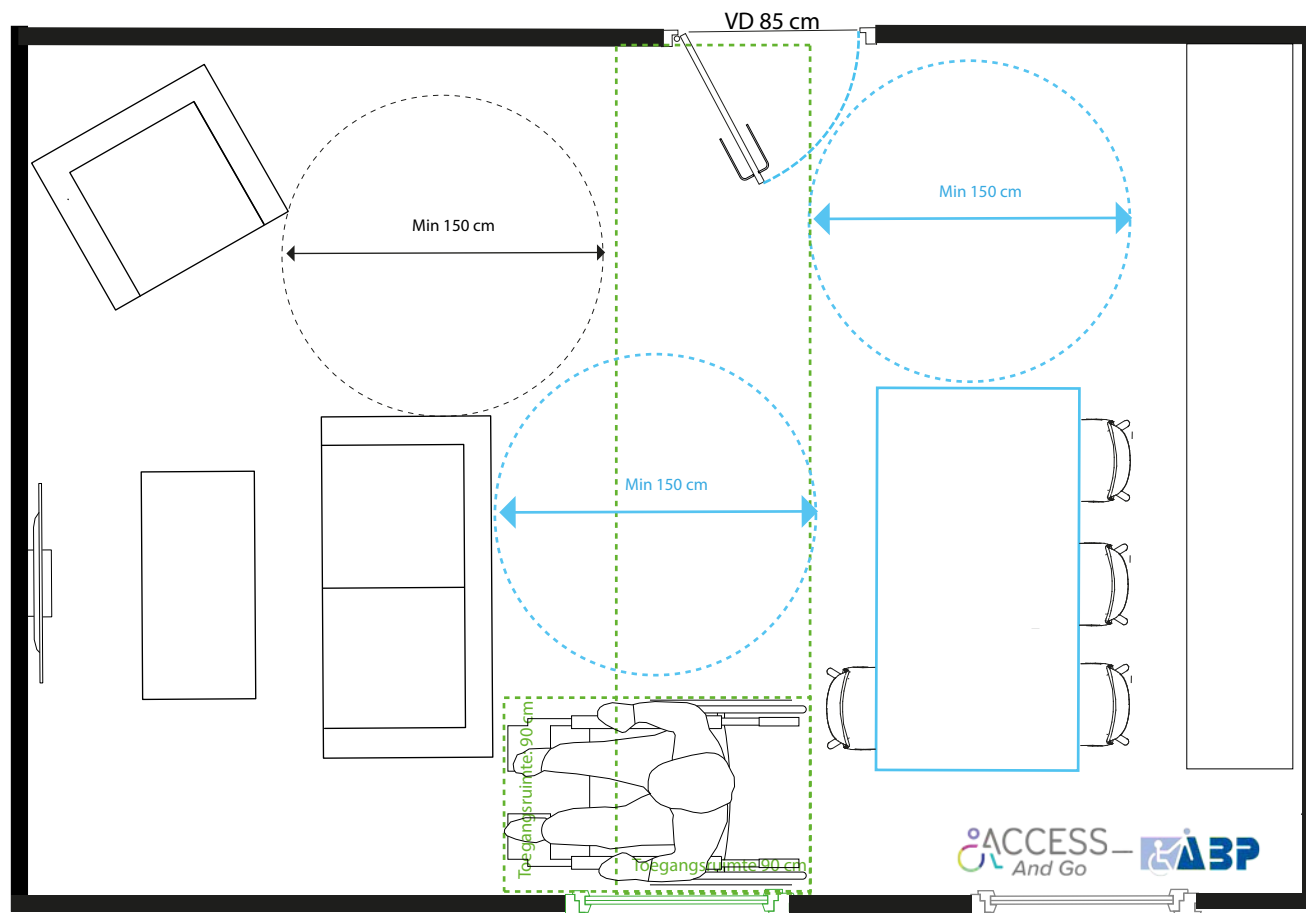
De woonkamer

✓ Checklist

De criteria

- ▶ De deur van de woonkamer moet voldoen aan de criteria van een binnendeur.
- ▶ Minstens één kant van de tafel van de eetkamer moet een voorbehouden draairuimte hebben.
- ▶ Zowel in de eetkamer als in de woonkamer moet een voorbehouden draairuimte van 150 cm aanwezig zijn.
- ▶ Minstens één venster van de kamer is toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm. De beglazing is zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken. Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.

Voorbeeld van configuratie in een aangepaste versie



Criteriafiche 7 De aanpasbare keuken

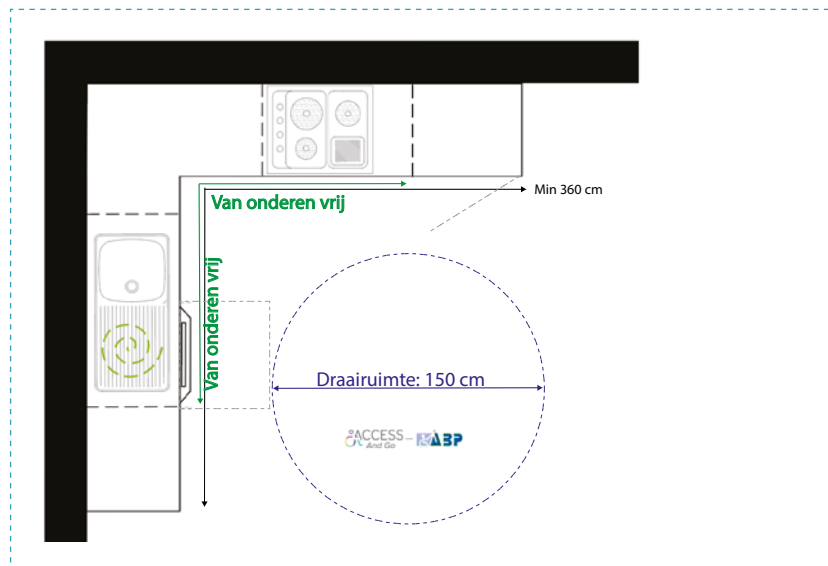


De criteria

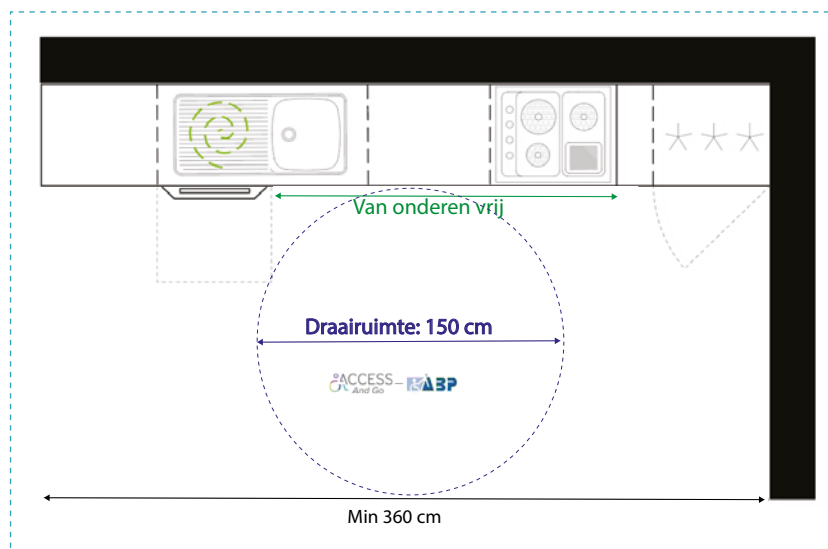
- ▶ De deur van de kamer (indien aanwezig) moet voldoen aan de criteria van een binnendeur. Bij voorkeur gaat het om een schuifdeur.
- ▶ Een (voorbehouden) draairuimte is aanwezig in de kamer om het meubilair en de uitrusting te kunnen gebruiken.
- ▶ De keuken moet een vloerbedekking hebben over het hele oppervlak, ook onder het eventuele meubilair.
- ▶ Harde watertoevoeren en -afvoeren moeten ingebouwd zijn in de muur en mogen zich maximaal 60 cm boven de vloer bevinden, zodat een werkblad op een comfortabele hoogte voor een rolstoelgebruiker kan worden geïnstalleerd (onderrand werkblad: 75 cm, bovenrand 80 cm boven de vloer).
- ▶ De keuken moet minstens 360 cm ononderbroken of L-vormige wandruimte hebben. Zo kan er een werkblad met spoelbak, een kookplaat en minstens één opbergmeubel worden geïnstalleerd. Deze uitrusting moet zo geplaatst kunnen worden dat iemand in een rolstoel pannen kan hanteren zonder ze te hoeven dragen.
- ▶ Opmerking: als de keuken een niet-verwijderbaar centraal eiland heeft, moet deze al in de ontwerpfase worden bediend door een draairuimte.

Voorbeelden van configuratie die in een aangepaste versie mogelijk moeten zijn

In L-vorm:



In één enkel stuk:



Criteriafiche 8 De aanpasbare badkamer



Voorafgaande opmerkingen

- ▶ Indien de aanpasbare woning meerdere verdiepingen heeft, moeten het toilet en de badkamer zich op dezelfde verdieping bevinden als de aanpasbare slaapkamer.
- ▶ Indien, om te verbouwen naar de aangepaste versie, het toilet met de badkamer moet worden samengevoegd, dan:
 - moet het toilet grenzen aan de badkamer, en;
 - moet de douchebak zich langs de muur tegenover de te verwijderen muur bevinden.
- ▶ Opmerking voor gebruikers die ook actief zijn in Wallonië: De certificering “construire-adaptable” («aanpasbaar gebouw») die in Wallonië van kracht is, vereist dat aan de criteria met betrekking tot douches na aanpassing wordt voldaan vanaf het aanpasbare niveau.

De criteria voor de aanpassing

- ▶ De deur van de kamer (indien aanwezig) moet voldoen aan de criteria van een binnendeur. Bij voorkeur gaat het om een schuifdeur.
- ▶ De muren die grenzen aan de doucheruimte moeten verstevigd worden tot een hoogte van minstens 1 meter zodat er in de toekomst een douchezitje en handgrepen kunnen worden geïnstalleerd.
- ▶ De muren die grenzen aan het toilet moeten verstevigd worden tot een hoogte van minstens 1 meter, zodat er handgrepen kunnen worden aangebracht.
- ▶ De douche-/badruimte moet zo worden ontworpen dat er later een inloofdouchebak kan worden geïnstalleerd zonder dat er grote werkzaamheden nodig zijn.
- ▶ Idealiter moet de gekozen douchebak vanaf het begin een aangepaste douchebak zijn:
 - toegankelijk zonder hoogteverschil met een tolerantie van 1 cm uitsteek;
 - bij een maximale helling van 2% kan het water weglopen;
 - er moet een antislipvloer aangelegd worden, en;
 - de douchebak/ruimte moet minstens 90 cm breed en 120 cm diep zijn.
- ▶ De kranen moeten aanwezig zijn:
 - aan de langste kant van de (toekomstige) douchebak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand, en;
 - op een hoogte van 90 tot 95 cm boven de vloer voor de hoofdkraan.
- ▶ Als de oorspronkelijke kranen niet zijn geplaatst zoals hierboven beschreven, moet er een extra warm- en koudwatervoorziening (stand-by) zijn zodat de kranen later op de juiste hoogte kunnen worden gebracht.
- ▶ Er wordt een stopcontact dicht bij de toiletpot geplaatst om een Japans WC te kunnen installeren.

Criteriafiche 8 De aanpasbare badkamer



Te behalen criteria in de aangepaste versie

- ▶ De slaapkamer omvat een draairuimte die de overzetruimtes mag overlappen.
- ▶ De overzetruimte voor de douchestoel en het toilet moet aan dezelfde kant zijn (van links naar rechts of van rechts naar links).

De doucheruimte voldoet aan de volgende voorwaarden :

- ▶ Zonder hoogteverschil toegankelijk, bij een maximale helling van 2% kan het water wegllopen. Een extra platte douchebak is aanvaardbaar als deze geen uitstekende rand van meer dan 1 cm creëert. In het geval van een douchebak mag er geen overlappingszone zijn met de overzetruimte van het toilet.
- ▶ Een obstakelvrije overzetruimte met een diepte van minstens 130 cm en een breedte van minstens 110 cm. Deze overzetruimte wordt gemeten ten opzichte van de as van het toekomstige douchezitje.
- ▶ Er moet een antislipvloer aangelegd worden.
- ▶ De douchebak/ruimte moet minstens 90 cm breed en 120 cm diep zijn.
- ▶ De kranen moeten aanwezig zijn:
 - aan de langste kant van de douchebak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand, en;
 - op een hoogte van 90 tot 95 cm boven de vloer voor de hoofdkraan.

Het toilet voldoet aan de volgende voorwaarden:

- ▶ een overzetruimte in het verlengde van de deur, met een minimumdiepte van 130 cm en een minimumbreedte van 110 cm gemeten vanaf de as van de toiletspot;
- ▶ de bovenrand van de wc-bril bevindt zich op 50 cm hoogte van de vloer, en;
- ▶ een vrije doorgang van minstens 80 cm breed tussen de pot en de lavabo.

De lavabo:

- ▶ de lavabo moet minstens 55 cm diep zijn.
- ▶ de lavabo moet voorzien zijn van een draairuimte. Deze mag ook voortlopen onder de lavabo.
- ▶ de ruimte eronder is vrij van obstakels en minstens 75 cm hoog en 60 cm breed.
- ▶ de afvoeren lopen langs de muren of zijn er ingebouwd.
- ▶ de kranen worden op een minimumafstand van 50 cm geplaatst, gemeten vanaf de as en vanaf elke aangrenzende muur.

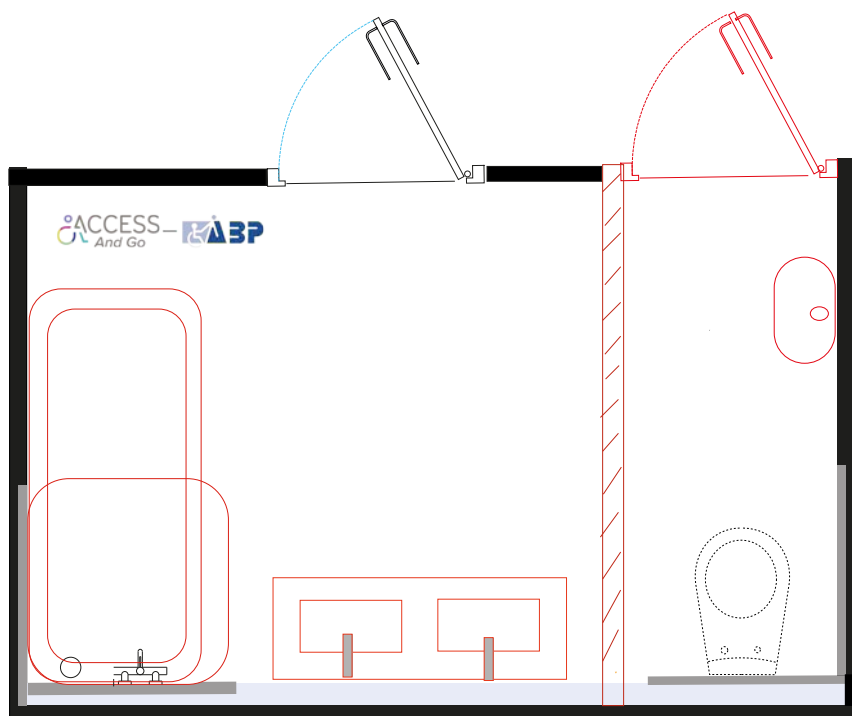
Criteriafiche 8 De aanpasbare badkamer

✓ Checklist

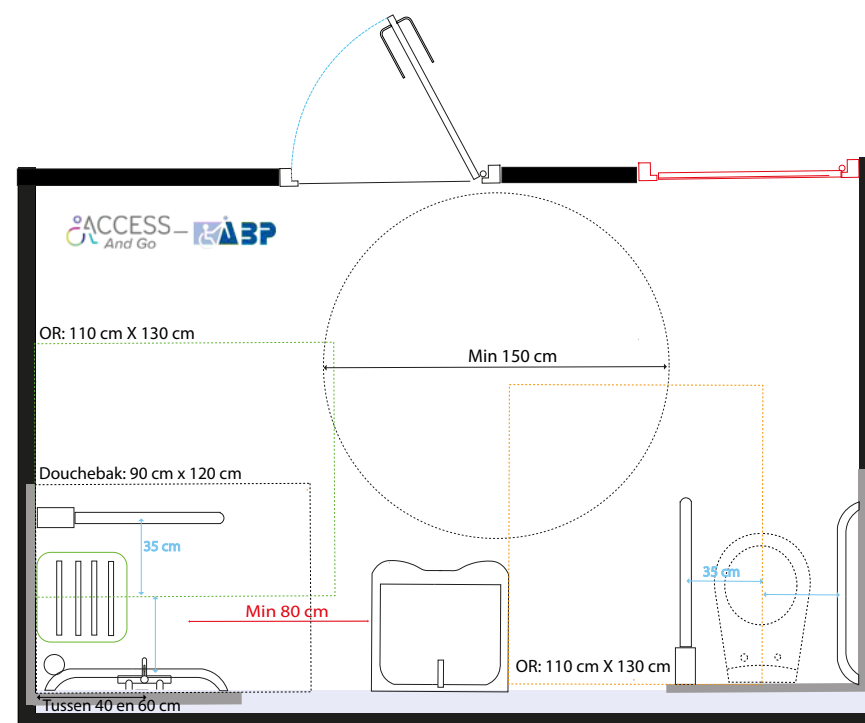
Voorbeelden van indelingen

► Aanpasbare badkamer die een samenvoeging vereist tussen het toilet en de badkamer:

Voordien:



Daarna:



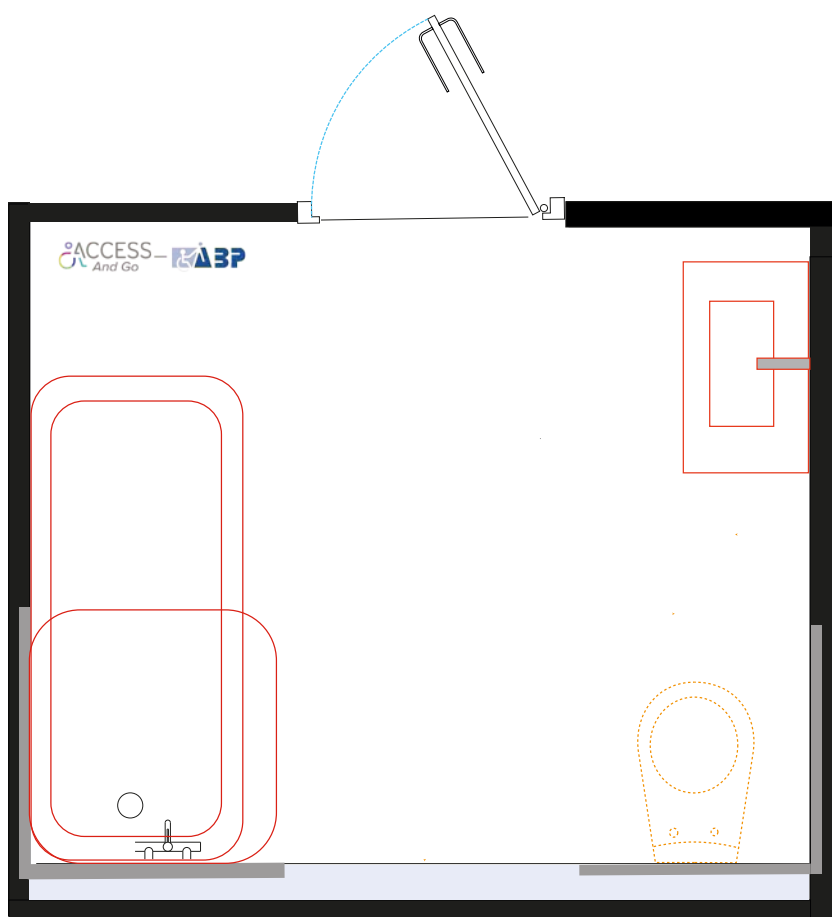
Criteriafiche 8 De aanpasbare badkamer

☒ Checklist

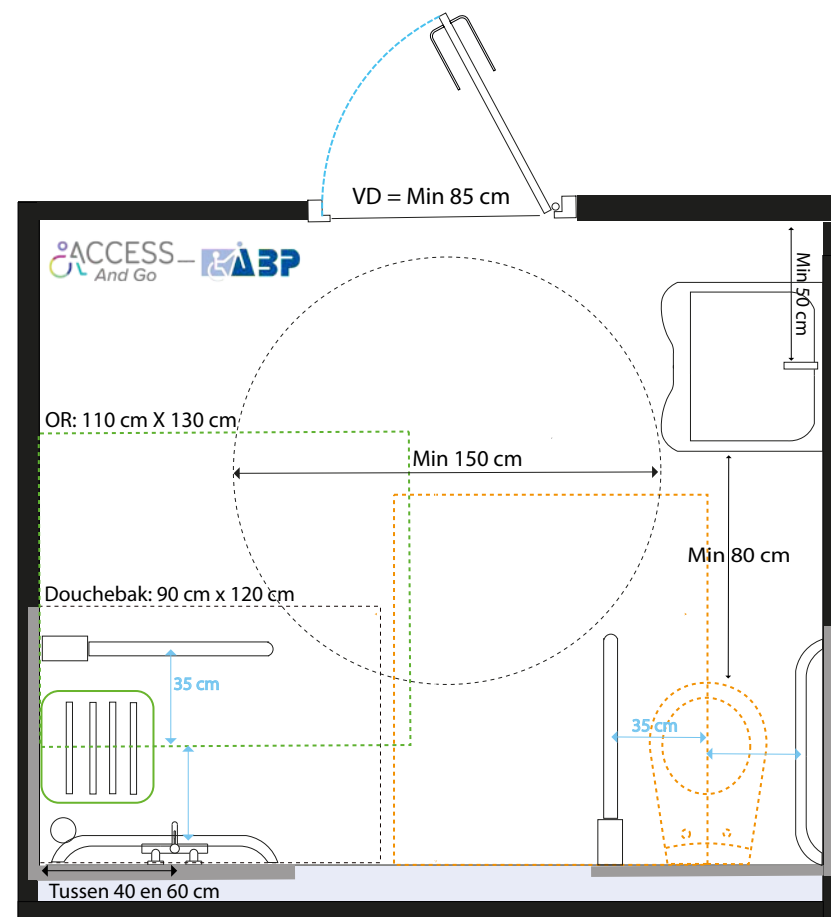
Voorbeelden van indelingen

► Aanpasbare badkamer die geen samenvoeging vereist van de kamers:

Voordien:



Daarna:



Criteriafiche 9

De slaapkamer(s)



De criteria

- ▶ De deuren van alle slaapkamers van de woning moeten voldoen aan de criteria van een binnendeur. De deur van de aanpasbare slaapkamer is bij voorkeur een schuifdeur.
- ▶ Indien de woning één slaapkamer bevat, dan moet deze aanpasbaar zijn. Indien de woning meerdere slaapkamers bevat, dan moeten minstens de hoofdkamer en een bijkamer aanpasbaar zijn. De andere kamers moeten enkel voldoen aan de criteria van de binnendeur.

De aanpasbare slaapkamer:

- ▶ Minstens één venster van de slaapkamer is toegankelijk via een voorbehouden toegangsruimte van 90 cm. De beglazing is zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken. Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.
- ▶ Aan de kant van de toekomstige overzetsruimte moet een stopcontact en schakelaar worden aangebracht op 60 cm van de rand van het bed, 60 cm boven de vloer.

De criteria van de aangepaste kamer

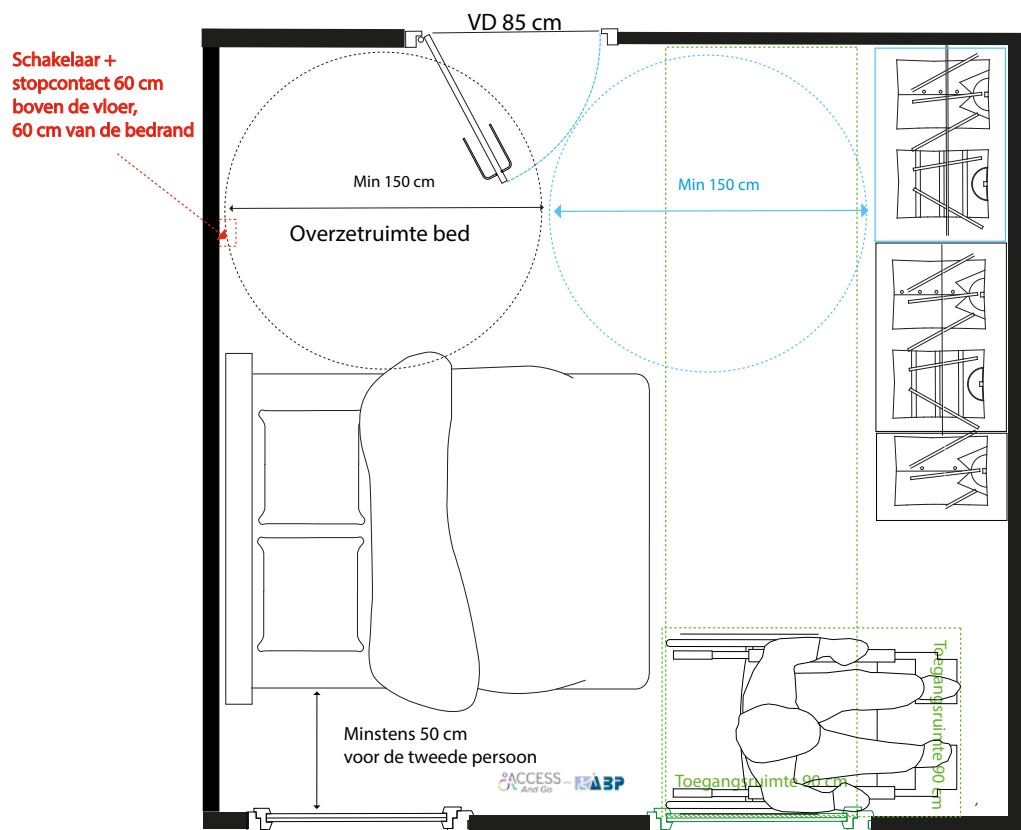
- ▶ De kamer omvat een draairuimte die de overzetsruimtes mag overlappen.
- ▶ Een kant van het bed moet bediend zijn met een draairuimte. Op de tekeningen neemt het bed minimum 160 op 200 cm in voor een tweepersoonskamer en 90 op 200 cm voor een éénpersoonskamer.
- ▶ Aan de kant van de overzetsruimte moeten een stopcontact en schakelaar worden aangebracht op 60 cm van de rand van het bed, 60 cm boven de vloer.
- ▶ Minstens één venster van de slaapkamer is toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm. De beglazing is zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken. Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.
- ▶ Voor iedere inwoner moet de slaapkamer een opbergruimte van minstens 100 cm breed en 60 cm diep hebben. Minstens één opbergruimte moet toegankelijk zijn met een draairuimte van 150 cm.

Criteriafiche 9 De slaapkamer(s)

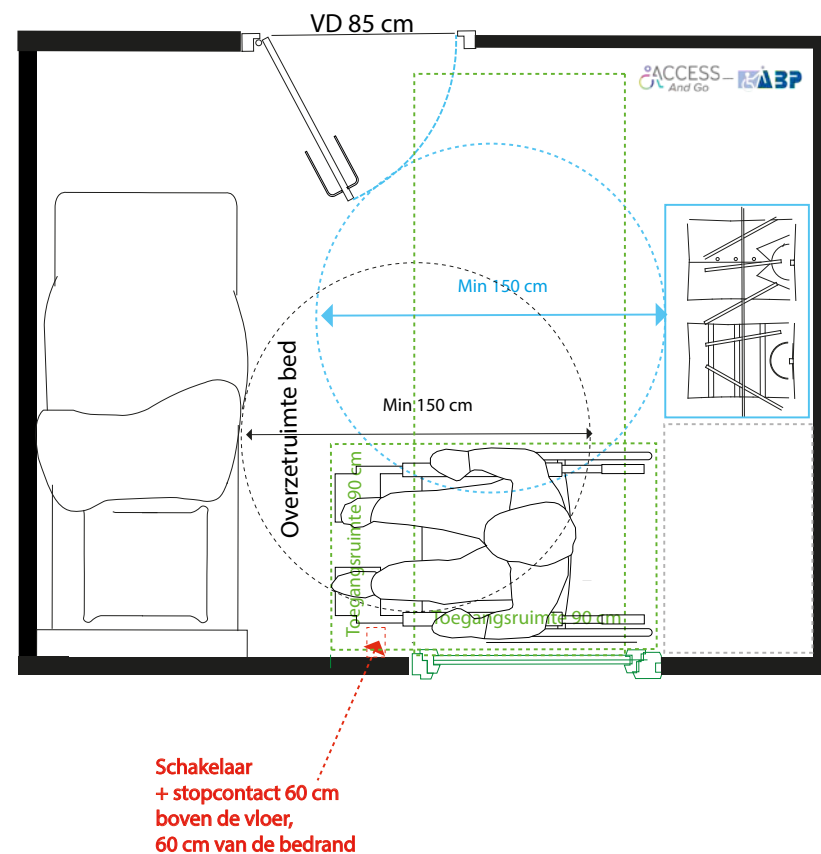
✓ Checklist

Voorbeelden van indelingen van aangepaste slaapkamers

De tweepersoonkamer:



De éénpersoonkamer:



Criteriafiche 10

De toegangsdeur tot de privé buitenruimte

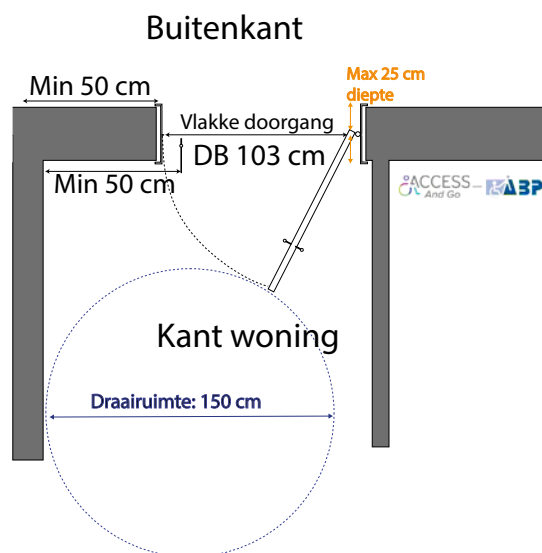
Terras, balkon, tuin ...

☒ Checklist

De criteria

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ Aan de binnenkant:
 - moet de deur een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad. Deze ruimte mag voorbehouden zijn.
 - bevindt zich het midden van de handgreep op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek.
- ▶ De deur mag een vleugeldeur of een schuifdeur zijn. De voorkeur gaat naar schuifdeuren om ruimte te besparen in de woning.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.
 - Als er een uitsteeksel is, mag dit niet meer dan 5 cm hoog zijn ten opzichte van de buitenkant. In dit geval moet het mogelijk zijn om een drempelbrug te plaatsen. Deze moet kunnen bediend worden met een draairuimte van 150 cm.

Standaard schema



Criteriafiche 11

Alle binnendeuren in de woning aanpasbaar gedeelte De deuren naar de vertrekken die bij de woning horen

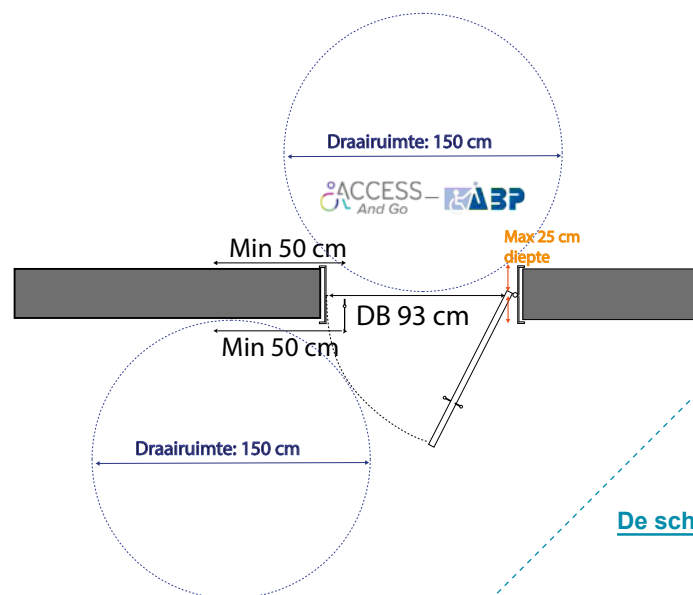


De criteria

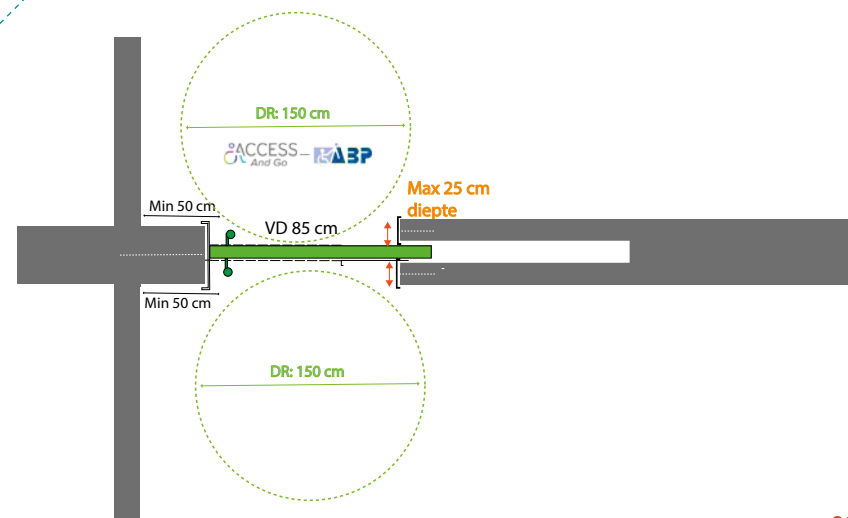
- ▶ De deuren hebben een vrije doorgang van 85 cm, deurblad 93 cm, opening van 100 cm.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.
- ▶ Het mogen vleugeldeuren of schuifdeuren zijn. De voorkeur gaat naar schuifdeuren om ruimte te besparen in de woning.
- ▶ Zowel binnen als buiten de bediende kamers:
 - is er een draairuimte met een diameter van 150 cm buiten de straal van de deurvleugel.
 - bevindt zich het midden van de handgreep op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek.
 - mag de overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.

Standaard schema's

De vleugeldeur:



De schuifdeur :





Deel II

DE AANGEPASTE WONING



De aangepaste woning

Een aangepaste woning is een woning die vanaf het begin ontworpen is voor een bewoner met beperkte mobiliteit, d.w.z. een persoon die permanent een manuele of elektrische rolstoel gebruikt als mobiliteitshulpmiddel. Een dergelijke woning omvat dus bijkomende ruimten die nodig zijn voor verplaatsingen met een rolstoel. Persoonlijke uitrustingen zoals steunrepen, douchezitjes, ... worden niet meteen geïnstalleerd, maar de bevestigingsoppervlakken ervan zijn wel al versterkt met het oog op hun installatie en gebruik. Elke gehandicapte persoon heeft immers zijn eigen behoeften, en dus zullen de specifieke uitrustingen worden geplaatst op het moment dat de bewoner de woning betreft.

Een aangepaste woning moet voldoen aan alle normen die beschreven staan in de adviesfiches hierna voor de volgende ruimtes:

- ▶ De gemeenschappelijke delen van het gebouw
- ▶ De voordeur van het gebouw
- ▶ De doorgangen in het gebouw
- ▶ De verschillende deuren in het gebouw
- ▶ Inkomhal
- ▶ De opslagruimte
- ▶ De uitrustingen
- ▶ De woonkamer
- ▶ De keuken
- ▶ De slaapkamer(s)
- ▶ Toegang tot de privé buitenruimte: terras, balkon, tuin

Criteriafiche 0

De gemeenschappelijke delen

✓ Checklist

De voordeur van het gebouw

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ De deur moet zowel aan de binnen- als aan de buitenkant een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad.
- ▶ Het gewicht van de deur is $<$ of $=$ 5kgF. Indien hieraan niet wordt voldaan, moet de automatisering van de deur ingepland worden.
- ▶ Aan de buitenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Aan de binnenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Als de handgreep een klassieke J-vorm heeft, bevindt hij zich op een hoogte van 80 cm van de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ De randen van de handgreep moeten afgerond zijn.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het gesloten deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.
- ▶ Het moet een vleugel deur zijn.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben. Indien het een energiezuinige woning is : het uitsteeksel kan tot 2cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.

De gangen

- ▶ Gangen moeten een vrije doorgang bieden van minstens 120 cm breed zolang alle deuren die uitkomen op de gang een draairuimte hebben van 150 cm.
- ▶ De verplaatsingen moeten zonder niveauverschillen kunnen gebeuren.

Deuren aanwezig in de verplaatsingsruimtes

- ▶ De deuren hebben een vrije doorgang van 85 cm, deurblad 93 cm, opening van 100 cm.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.
- ▶ De handgreep moet gemakkelijk vast te pakken zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een J, 80 cm boven de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ Zowel binnen als buiten de bediende kamers:
 - is er een draairuimte met een diameter van 150 cm buiten de straal van de deurvleugel,
 - de muur in het verlengde van de gesloten deur, aan de kant van de handgreep, heeft een minimale lengte van 50 cm., en;
 - mag de overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.

Eventuele lift

- ▶ De liftcabine is 110 cm breed en 140 cm diep.
- ▶ Er moet een automatische schuifdeur zijn met een vrije doorgang van 90 cm.

- ▶ De deur heeft een contactgevoelige rand.
- ▶ De bedieningsknoppen bevinden zich op een hoogte van 80 tot 90 cm, op 50 cm afstand van een holle hoek. Aan de buitenkant heeft de bedieningsknop een draairuimte van 150 cm.

De postbus

- ▶ De postbus van de aangepaste woning moet bediend worden met een draairuimte van 150 cm. Het openingssysteem bevindt zich op een hoogte van 80 tot 90 cm van de vloer, op 50 cm afstand van een holle hoek.

Aanvullende informatie

- ▶ Als er een parkeerplaats bij de woning hoort, moet het mogelijk zijn om met een rolstoel uit de auto te stappen. De parkeerplaats moet dus 330 cm breed zijn.
- ▶ Indien een fietslokaal aanwezig is, moet het ook mogelijk zijn voor de personen met beperkte mobiliteit om er materiaal veilig onder te brengen: idealiter een gesloten box.
De ruimte moet toegankelijk zijn via een deur die beantwoordt aan de criteria van een binnendeur. Naast de ruimte voor het materiaal (rolstoel, aangepaste fiets of derde wiel...) moet er een overzetruimte zijn van 110 cm op 130 cm die bediend wordt door een draairuimte met een diameter van 150 cm.
- ▶ Indien de afvalruimte uitgerust is met containers (Molok), moeten deze toegankelijk zijn: zoals ingegraven glascontainers.

Indien de afvalruimte met een badge geopend wordt, moet de voorziening zich op een hoogte van 90 cm boven de grond bevinden, op 50 cm afstand van een holle hoek. Er mag geen sokkel op de grond zijn.

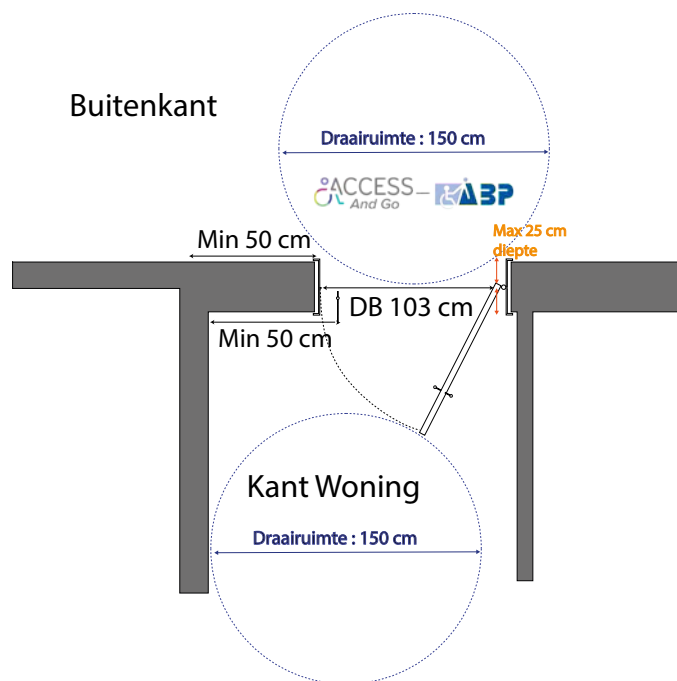
Criteriafiche 1 De voordeur van de woning

✓ Checklist

De criteria

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ De deur moet zowel aan de binnen- als aan de buitenkant een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad.
- ▶ Het werkgewicht van de deur is $<$ of $=$ 5kgF. Indien hieraan niet wordt voldaan, moet de automatisering van de deur ingepland worden.
- ▶ Aan de buitenkant heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm.
- ▶ Aan de binnenkant van de woning heeft de muur in het verlengde van de gesloten deur aan de kant van de handgreep een minimale lengte van 50 cm. Er wordt een uitzondering gemaakt voor de deur naar de woning, aan de binnenkant kan de lengte worden genomen tussen de muur van de ingangsdeur en het centrale deel van de handgreep.
- ▶ Als de handgreep een klassieke J-vorm heeft, bevindt hij zich op een hoogte van 80 cm van de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ De randen van de handgreep moeten afgerond zijn.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het gesloten deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.
- ▶ Het moet een vleugel deur zijn.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben. Indien het een energiezuinige woning is : het uitsteeksel kan tot 2cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.

Standaard schema



Binnenkant van de woning



Criteriafiche 2

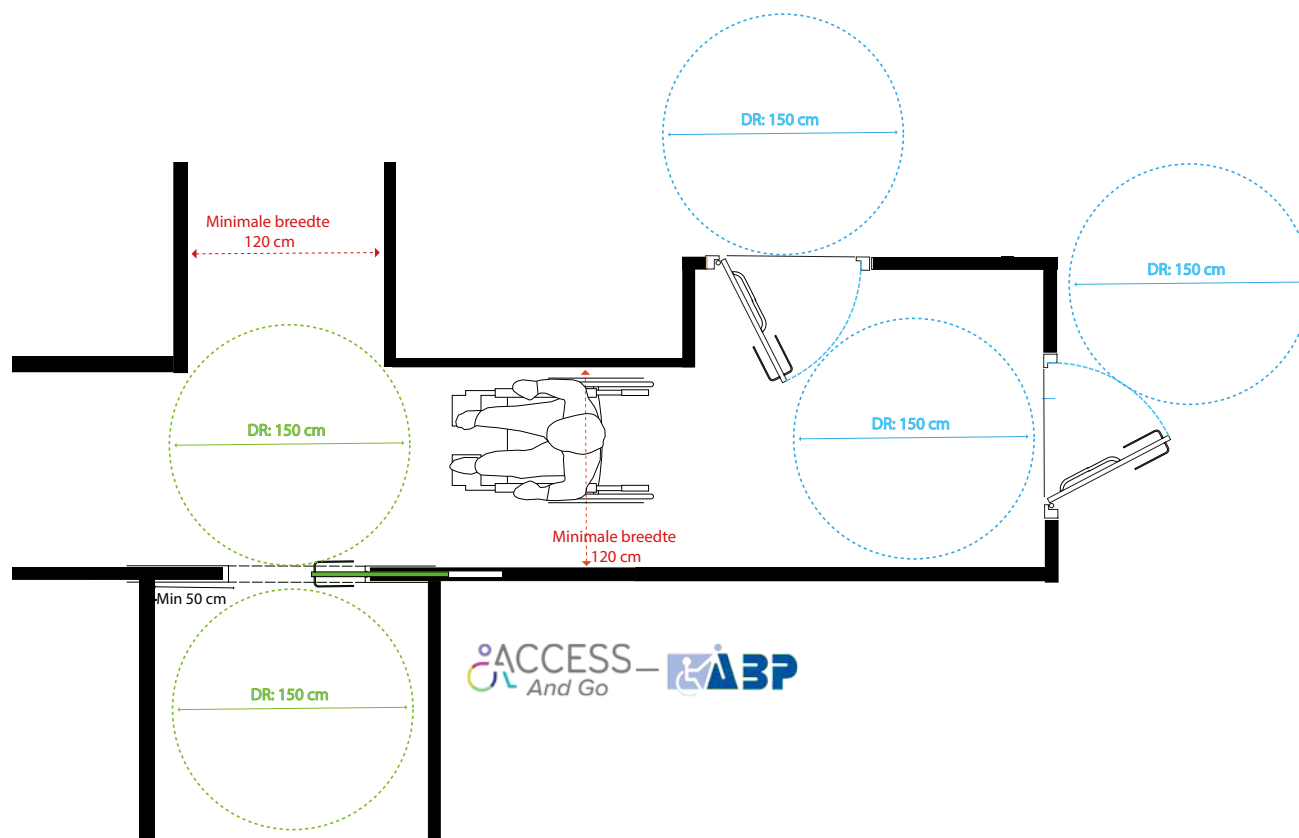
De verplaatsingen in de woning

✓ Checklist

De criteria

- De gangen moeten een vrije doorgang bieden van minstens 120 cm breed zolang alle deuren die uitkomen op de gang een draairuimte hebben van 150 cm.
- De verplaatsingen moeten zonder niveauverschillen kunnen gebeuren. Bovendien mogen er geen uitsteeksels zijn in de vloer door de verschillende vloerbekledingen.

Standaard schema



Criteriafiche 3

De inkomhal

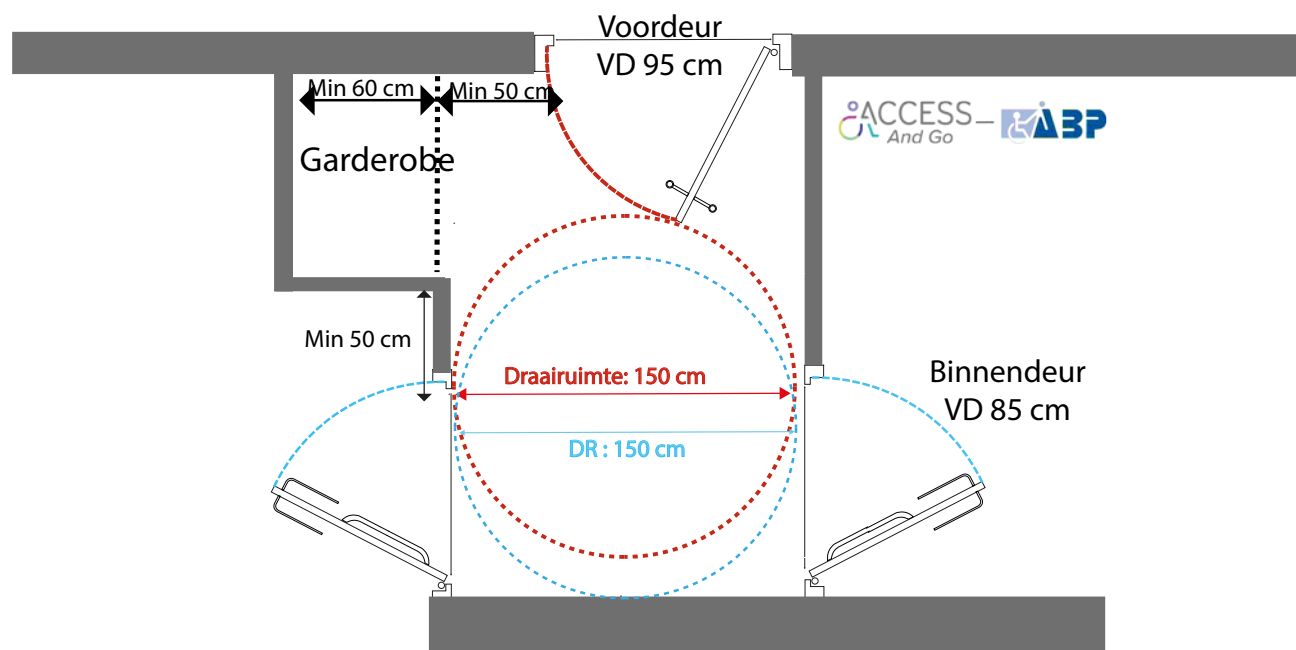
✓ Checklist

De criteria

- ▶ Een inkomhal is verplicht.
- ▶ Er moet voorzien worden in een draairuimte in de inkomhal, buiten de straal van de deurvleugel en van de eventuele deuren die op deze inkomhal uitgeven.
- ▶ De inkomhal moet zodanig ontworpen zijn dat er een vestiaire ruimte in past:
 - met een breedte van **65 cm** en een diepte van 60 cm voor de **éénkamerwoning**,
 - met een breedte van **90 cm** en een diepte van 60 cm voor de **tweekamerwoning**,
 - met een breedte van **120 cm** en een diepte van 60 cm voor de **driekamerwoning**,
 - met een breedte van **150 cm** en diepte van 60 cm voor de **vierkamerwoning en groter**.

Standaard schema

Inkomhal type – 2 slaapkamers



Criteriafiche 4

De opbergruimte

☒ Checklist

De criteria

- ▶ Er moet een opbergruimte aanwezig zijn in de woning.
- ▶ Idealiter moet deze zich bevinden in of nabij de inkomhal. Deze opbergruimte is een bijkomende ruimte van de vestiaire.
- ▶ Deze opbergruimte moet minstens 100 cm breed en 60 cm diep zijn.
- ▶ Ze ziet eruit zoals een wandkast of een vrije ruimte op de vloer wanneer ze zich in het washok bevindt.
- ▶ Er moet een draairuimte zijn net voor deze ruimte.

Criteriafiche 5

De uitrusting

☒ Checklist

De criteria

- ▶ In de woning moet er een ruimte voorzien zijn voor de wasmachine en de droger:
 - De twee toestellen moeten zich naast elkaar bevinden.
 - Er moet een draairuimte zijn net voor deze toestellen.
- ▶ In iedere kamer van de woning moet minstens één stopcontact geplaatst worden op een hoogte van 80 cm boven de vloer en op 50 cm afstand van een holle hoek (vast obstakel, scheidingswand,...).
- ▶ In studio's en appartementen met 1 slaapkamer waar de PBM alleen kan wonen, moet apparatuur zoals schakelaars en thermostaten na aanpassing als volgt geplaatst worden:
 - op een hoogte van 80 tot 90 cm boven de vloer
 - op een afstand van 50 cm van een holle hoek

Een alternatief op afstand wordt geaccepteerd: toepassing op GSM, domotica, enz.

Criteriafiche 6

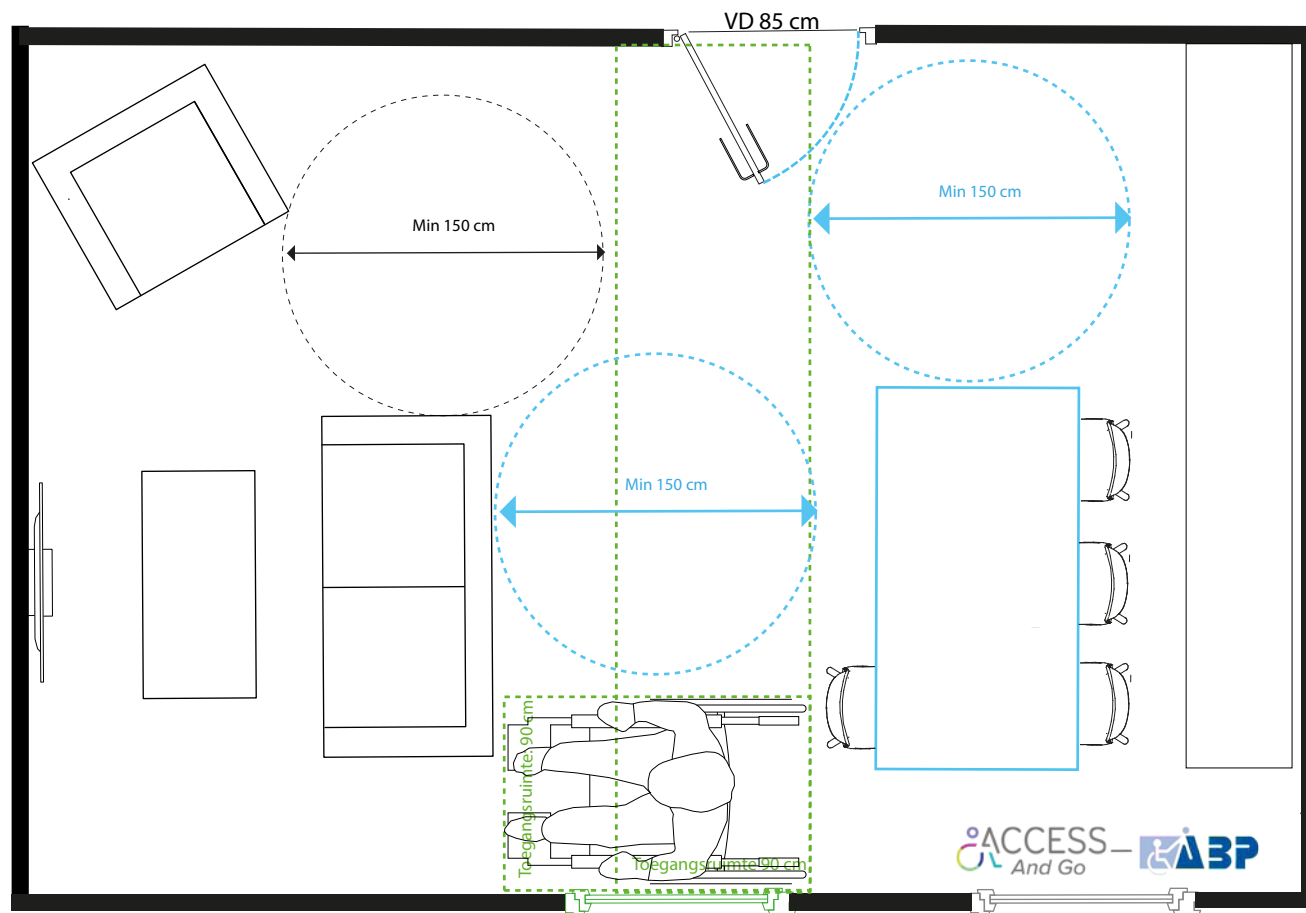
De woonkamer

✓ Checklist

De criteria

- ▶ De deur van de woonkamer moet voldoen aan de criteria van een binnendeur.
- ▶ Minstens een kant van de tafel van de eetkamer moet een draairuimte hebben van 150 cm.
- ▶ Zowel in de eetkamer als in de woonkamer moet een draairuimte van 150 cm aanwezig zijn.
- ▶ Minstens een venster van de kamer is toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm. De beglazing is zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken. Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.

Voorbeeld van configuratie in een aangepaste versie



Criteriafiche 7 De aangepaste keuken



Voorafgaande opmerking

De aangepaste woning hoeft niet van meet af aan een aangepaste uitgeruste keuken te bevatten. Net als in de andere woningen van het gebouw wordt de uitgeruste keuken al dan niet van meet af aan geplaatst. Indien er een uitgeruste keuken wordt geïnstalleerd, moet deze aan hiernavolgende criteria beantwoorden.

De criteria

Voor de niet uitgeruste keukens:

- ▶ De deur van de kamer (indien aanwezig) moet voldoen aan de criteria van een binnendeur. Bij voorkeur gaat het om een schuifdeur.
- ▶ Een draairuimte is aanwezig in de kamer om het meubilair en de uitrusting te kunnen gebruiken, alsook het eventuele centrale eiland.
- ▶ De keuken moet een vloerbedekking hebben over het hele oppervlak, ook onder het eventuele meubilair.
- ▶ Harde watertoevoeren en -afvoeren moeten ingebouwd zijn in de muur en mogen zich maximaal 60 cm boven de vloer bevinden, zodat een werkblad op een comfortabele hoogte voor een rolstoelgebruiker kan worden geïnstalleerd (onderrand werkblad: 75 cm, bovenrand 80 cm boven de vloer).
- ▶ De keuken moet minstens 360 cm ononderbroken of L-vormige wandruimte hebben. Zo kan er een werkblad met spoelbak, een kookplaat en minstens één opbergmeubel worden geïnstalleerd. Deze uitrusting moet zo geplaatst kunnen worden dat iemand in een rolstoel pannen kan hanteren zonder ze te hoeven dragen.

Voor de uitgeruste keukens:

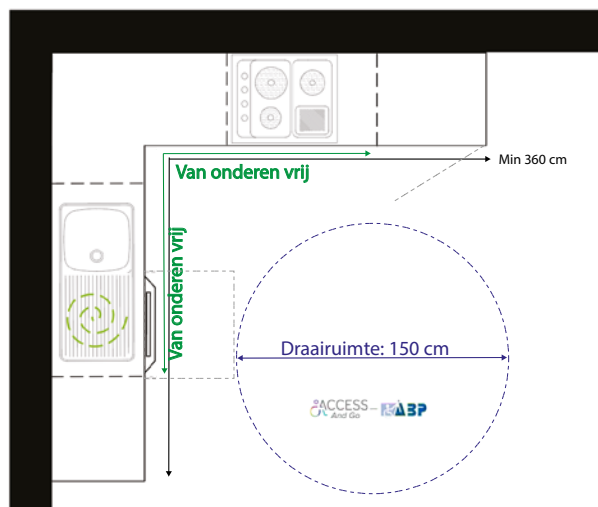
- ▶ De kamer en elke deur ernaar moet voldoen aan de bovenstaande criteria.
- ▶ Alle keukenbedieningselementen op het werkblad (knoppen, handgrepen, schakelaars, enz.) mogen maximaal 50 cm diep zitten.
- ▶ De spoelbak is ingebouwd in het werkblad en is vrij van elk obstakel eronder (geen kastjes). De afvoerbuizen zijn zo geplaatst dat de rolstoelvoetsteunen er niet tegenaan kunnen botsen. De buitenkant van de spoelbakken is aan de onderkant thermisch geïsoleerd om de dijen van rolstoelgebruikers te beschermen tegen de hitte.
- ▶ De kranen zijn hendel- of zwanenhalsmengkranen die draaibaar zijn. Thermostatische mengkranen zijn aanbevolen: hiermee kan de watertemperatuur nauwkeurig en constant worden ingesteld.
- ▶ Het werkblad moet 60 cm diep zijn, met een laminaatoppervlak boven een vrije hoogte van 75 cm. Indien er plinten zijn moeten ze 20 cm inspringen ten opzichte van de voorkant op een hoogte van 30 cm.
- ▶ De dampkap wordt ingeschakeld middels een schakelaar op een hoogte van 80 cm boven de vloer of op het werkblad.

Criteriafiche 7 De aangepaste keuken

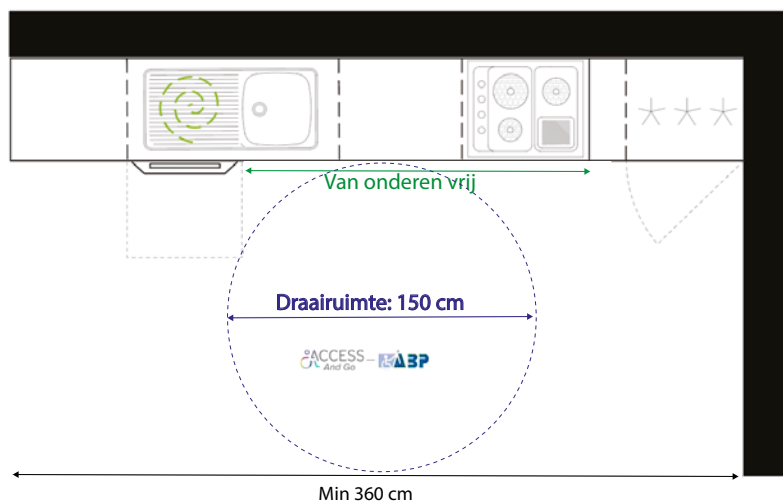
✓ Checklist

Voorbeelden van configuraties van aangepaste uitgeruste keukens

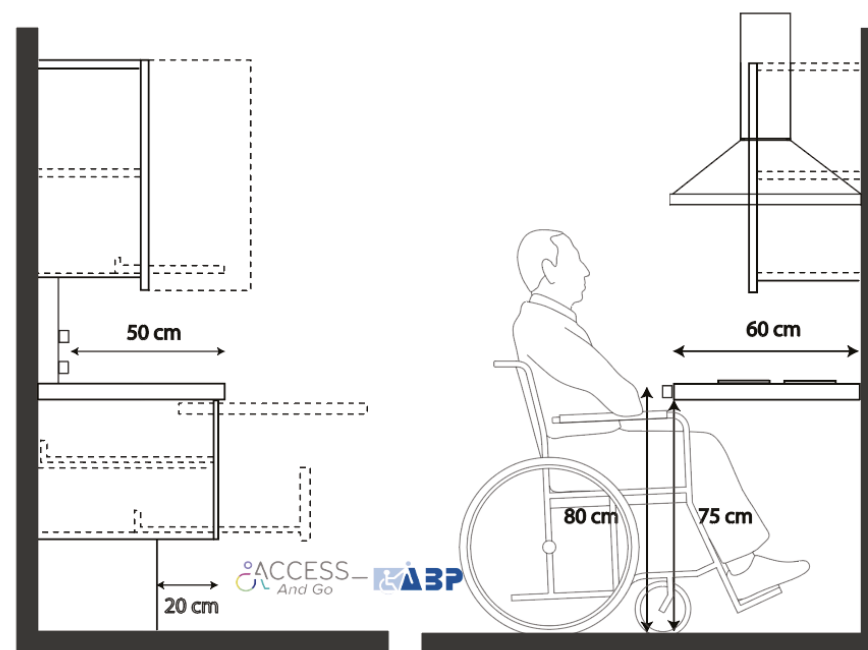
In L-vorm:



In één enkel stuk:



Voorbeelden van indeling van het meubilair



Criteriafiche 8

De aangepaste doucheruimte/toilet



De criteria

- ▶ De deur van de doucheruimte moet voldoen aan de criteria van een binnendeur. Het moet bij voorkeur een schuifdeur zijn, maar als het een vleugeldeur is, moet ze naar buiten toe openen.
- ▶ De doucheruimte omvat een draairuimte die de overzetruimtes mag overlappen.
- ▶ De overzetruimte voor de douchestoel en het toilet moeten zich aan dezelfde kant bevinden (van links naar rechts of van rechts naar links).

De doucheruimte voldoet aan de volgende voorwaarden:

- ▶ Zonder hoogteverschil toegankelijk zijn, bij een maximale helling van 2% kan het water weggelopen. Een extra platte douchebak is aanvaardbaar als deze geen uitstekende rand van meer dan 1 cm creëert. In het geval van een douchebak mag er geen overlappingszone zijn met de overzetruimte van het toilet.
- ▶ Een obstakelvrije overzetruimte met een diepte van minstens 130 cm en een breedte van minstens 110 cm. Deze overzetruimte wordt gemeten ten opzichte van de as van het toekomstige douchezitje.
- ▶ Er moet een antislipvloer aangelegd worden;
- ▶ De muren die grenzen aan de doucheruimte moeten verstevigd worden tot een hoogte van minstens 1 meter zodat er in de toekomst een douchezitje en handgrepen kunnen worden geïnstalleerd.
- ▶ De douchebak/ruimte moet minstens 90 cm breed en 120 cm diep zijn.
- ▶ De kranen moeten aanwezig zijn:
 - aan de langste kant van de douchebak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand, en;
 - op een hoogte van 90 tot 95 cm boven vloer voor de hoofdkraan.

Het toilet voldoet aan de volgende voorwaarden:

- ▶ Een overzetruimte in het verlengde van de deur, met een minimumdiepte van 130 cm en een minimumbreedte van 110 cm gemeten vanaf de as van de toiletpot.
- ▶ De bovenrand van de wc-bril bevindt zich op een hoogte van 50 cm van de vloer.
- ▶ Een vrije doorgang van minstens 80 cm breed tussen de pot en de wastafel.
- ▶ De muren die grenzen aan het toilet moeten verstevigd worden tot een hoogte van minstens 1 meter, zodat er handgrepen kunnen worden aangebracht.
- ▶ Er wordt een stopcontact dicht bij de toiletpot geplaatst om een Japans WC te kunnen installeren.

De lavabo:

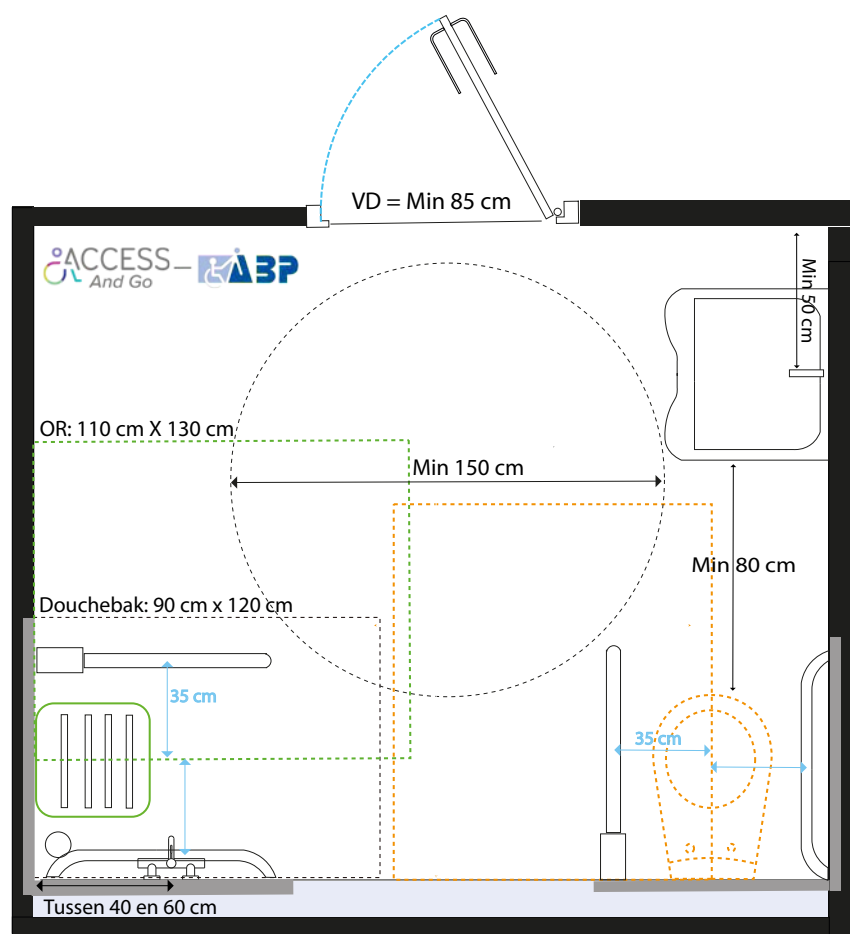
- ▶ De lavabo moet minstens 55 cm diep zijn.
- ▶ De lavabo moet voorzien zijn van een draairuimte. Deze mag ook voortlopen onder de lavabo.
- ▶ De ruimte eronder is vrij van obstakels en minstens 75 cm hoog en 60 cm breed.
- ▶ De afvoeren lopen langs de muren of zijn er ingebouwd.
- ▶ De kranen worden op een minimumafstand van 50 cm geplaatst, gemeten vanaf de as en vanaf elke aangrenzende muur.

Criteriafiche 8 De aangepaste doucheruimte/toilet

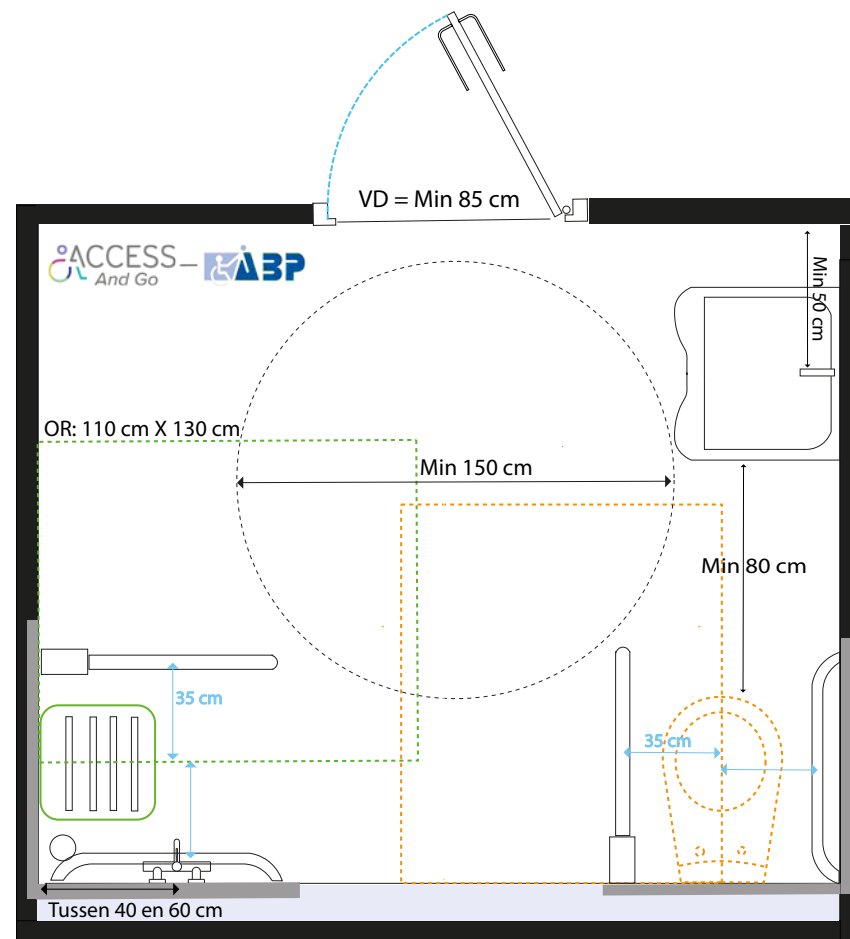
✓ Checklist

Voorbeelden van indelingen:

Een aangepaste badkamer met een douchebak:



Een aangepaste badkamer met een inloepdouche:



Criteriafiche 9

De slaapkamer(s)

☒ Checklist

De criteria

- ▶ De deuren van alle slaapkamers van de woning moeten voldoen aan de criteria van een binnendeur. De deur van de aangepaste slaapkamer is bij voorkeur een schuifdeur.
- ▶ Indien de woning een slaapkamer bevat, moet deze aangepast zijn. Indien de woning meerdere slaapkamers bevat, moeten minstens de hoofdkamer en een bijkamer aangepast zijn. De andere kamers moeten enkel voldoen aan de criteria van de binnendeur.

De criteria van de aangepaste kamer

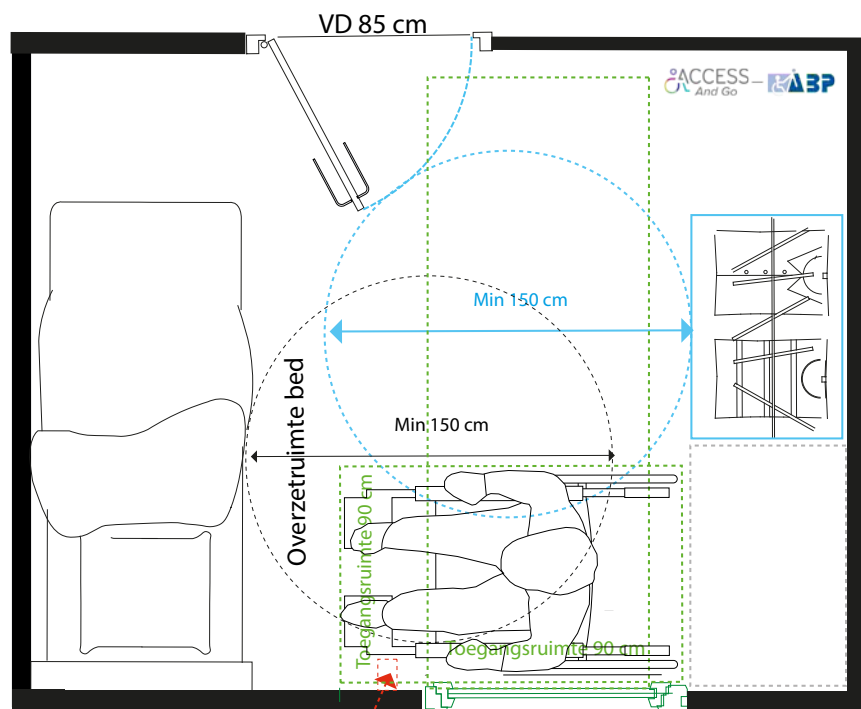
- ▶ De kamer omvat een draairuimte die de overzetruimtes mag overlappen.
- ▶ Een kant van het bed moet bediend zijn met een draairuimte van 150 cm. Op de tekeningen neemt het bed minimum 160 op 200 cm in voor een tweepersoonskamer en 90 op 200 cm voor een éénpersoonskamer.
- ▶ Aan de kant van de overzetruimte moeten een stopcontact en schakelaar worden aangebracht op 60 cm van de rand van het bed, 60 cm boven de vloer.
- ▶ Minstens één venster van de slaapkamer is toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm. De beglazing is zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken. Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.
- ▶ Voor iedere inwoner moet de slaapkamer een opbergruimte van minstens 100 cm breed en 60 cm diep hebben. Minstens één opbergruimte moet toegankelijk zijn met een draairuimte van 150 cm.

Criteriafiche 9 De slaapkamer(s)

✓ Checklist

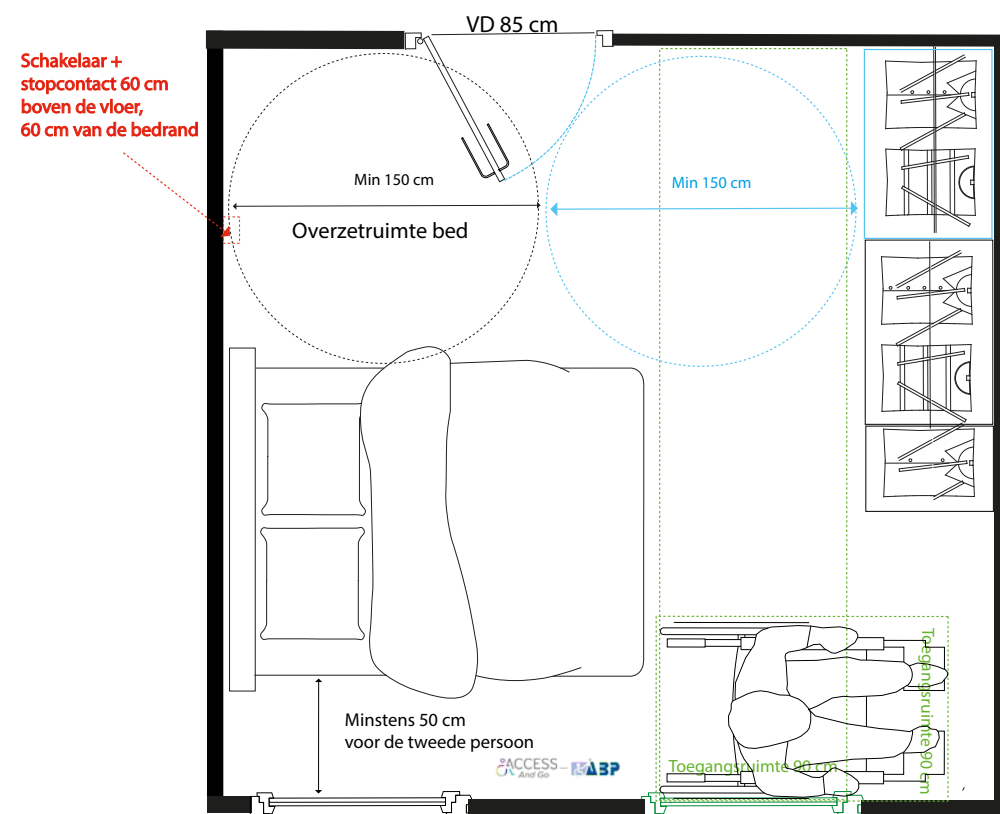
Voorbeelden van indelingen van aangepaste slaapkamers

De éénpersoonskamer:



Schakelaar
+ stopcontact 60 cm
boven de vloer,
60 cm van de bedrand

De tweepersoonskamer:



Criteriafiche 10

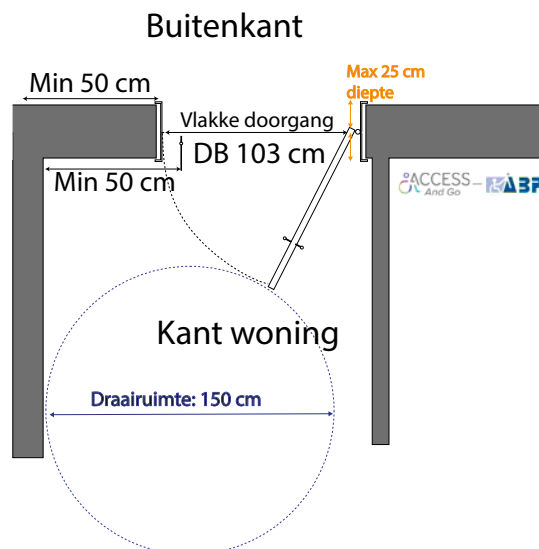
De toegangsdeur tot de privé buitenruimte (Terras, balkon, tuin...)

✓ Checklist

De criteria

- ▶ De deur heeft een vrije doorgang van 95 cm, deurblad 103 cm, opening van 110 cm.
- ▶ Aan de binnenkant:
 - moet de deur een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm buiten de straal van het deurblad. Deze ruimte mag voorbehouden zijn.
 - bevindt zich het midden van de handgreep op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek.
- ▶ Het mag een vleugel deur of een schuifdeur zijn. De voorkeur gaat naar schuifdeuren om ruimte te besparen in de woning.
- ▶ De overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.

Standaard schema



Criteriafiche 11

Alle binnendeuren in de woning

De deuren naar de vertrekken die bij de woning horen

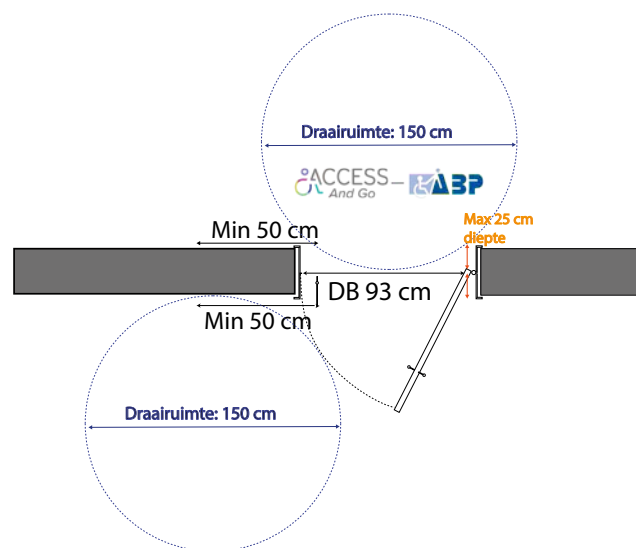
☒ Checklist

De criteria

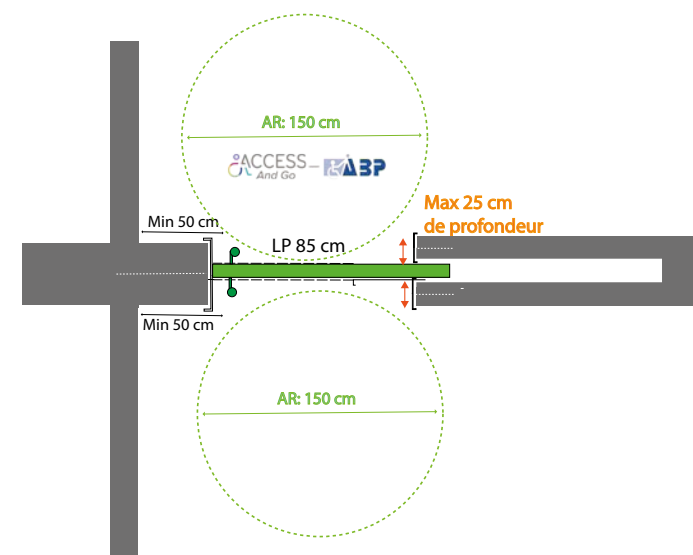
- ▶ De deuren hebben een vrije doorgang van 85 cm, deurblad 93 cm, opening van 100 cm.
- ▶ De deuropening mag geen niveauverschil hebben.
- ▶ Het mogen vleugeldeuren of schuifdeuren zijn. De voorkeur gaat naar schuifdeuren om ruimte te besparen in de woning. Indien het vleugeldeuren zijn, hebben ze een straal van 180°.
- ▶ De handgreep moet gemakkelijk vast te pakken zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een J, 80 cm boven de vloer. Het is aan te raden om voor een verticale handgreep te kiezen, zodat hij door alle bewoners kan worden gebruikt. In dit geval moet de handgreep zo worden geplaatst dat hij zich 80 cm boven de vloer bevindt.
- ▶ Zowel binnen als buiten de bediende kamers:
 - is er een draairuimte met een diameter van 150 cm buiten de straal van de deurvleugel;
 - bevindt zich het midden van de handgreep op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek, en;
 - mag de overschrijdingsdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad niet meer dan 25 cm bedragen aan beide kanten van de deur.

Standaard schema

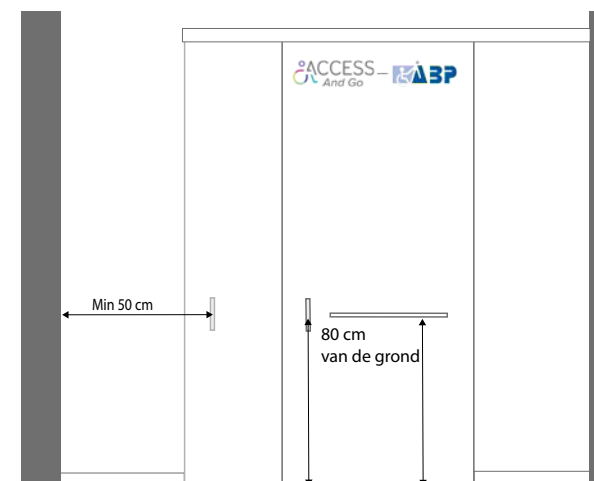
De vleugeldeur:



De schuifdeur:



IJzerwerk:





Deel III

CHECKLIST VOOR CONTROLE



Checklist voor controle

De checklist is een hulpmiddel dat ter beschikking wordt gesteld van de projectdrager om te controleren of de woning beantwoordt aan de criteria van een aanpasbare/aangepaste woning. Deze controle kan in eerste instantie worden uitgevoerd op de plannen om de bouwkundige elementen te controleren, maar moet later worden aangevuld met een bezoek ter plaatse wanneer het gebouw voltooid is om het geheel van de uitrustingen te kunnen valideren.

Hoe gebruikt men de checklists?

Om te bepalen of een woning aanpasbaar/aangepast is, moet eerst de checklist voor de gemeenschappelijke delen ingevuld worden:

- Indien de gemeenschappelijke delen aan de eisen voldoen, mag de controle van de woning beginnen.
- Indien de gemeenschappelijke delen niet aan de eisen voldoen, moeten de in de gemeenschappelijke delen vastgestelde tekortkomingen eerst worden rechtgezet/herzien vooraleer men kan voortgaan.

Vervolgens gaat men over tot het invullen van de checklist van de woning:

- Indien er tekortkomingen worden vastgesteld in de woning, moeten deze vermeld worden zodat ze kunnen worden rechtgezet/herbekeken en krijgt de woning een label als aanpasbare/aangepaste woning.

Voor ieder element of vertrek van de woning werden de criteria omgevormd in vragen. De auditeur checkt ter plaatse of het criterium vervuld is of niet. In de antwoordkolom omcirkelt hij het antwoord of kruist hij het aan. De eerste antwoordkolom duidt het verwachte criterium aan, rekening houdend met de mogelijke opties, de tweede kolom geeft aan of het criterium al dan niet werd vervuld. De kolom “verwacht” vat het verwachte criterium samen en geeft bijkomende uitleg indien nodig.

Wanneer de tabel is ingevuld, is het mogelijk om voor ieder element of criterium het aantal conformiteitspunten en niet-conformiteitspunten aan te geven en zo te bepalen of het element/het vertrek voldoet aan alle verwachte criteria.

Gebruik van het analyserooster:

Wanneer de audit volledig is afgerond, mag de auditor zijn resultaten inschrijven in het analyserooster, de eventuele tekortkomingen aanduiden en zo op synthetische manier tot het eindresultaat komen: namelijk of de woning als aangepast/aanpasbaar mag worden beschouwd.



Deel III

CHECKLIST VOOR CONTROLE

1. DE GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN

Checklist De voordeur van het gebouw

Criteriumfiche:
Gemeenschappelijke delen 

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de voordeur van de woning ?	Min. 95 cm	< 95 cm	VDB 95 cm DB 103 cm Opening van 110 cm
Is de doorgang van de deur gelijk met de vloer ?	JA	NEE	JA - Indien het een energiezuinige woning is; het uitsteeksel mag tot 2 cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.
Is er zowel aan de binnen- als aan de buitenkant van de deur een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Op welke afstand van de muur bevindt zich de handgreep ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min 50 cm zowel aan de binnenkant als aan de buitenkant
Is de handgreep gemakkelijk vast te nemen ?	JA	NEE	J-vormige handgreep, verticaal en glad De randen moeten afgerond of verzacht zijn. Bolvormige handgrepen zijn te vermijden.
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > op 80 cm	Gebruikshoogte op 80 cm
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/7	/7	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (7/7) ☐ NIET CONFORM (< 7/7)

Checklist

Verplaatsingen in de gemeenschappelijke delen

Criteriumfiche:
Gemeenschappelijke delen

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte in de gangen ?	Min. 120 cm	< 120 cm	Min 120 cm
Hebben alle deuren die uitkomen op de gangen een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de betreffende deur.
Gebeuren de verplaatsingen zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA
	/3	/3	

Conformiteit van de verplaatsingen
in de gemeenschappelijke delen :

☐ CONFORM (3/3) ☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

De deuren aanwezig in de verplaatsingsruimtes

Criteriumfiche:
Gemeenschappelijke delen

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt de handgreep zich op minstens 50 cm van een holle hoek, aan beide kanten?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

Eventuele lift

Criteriumfiche:
Gemeenschappelijke delen

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is de binnenkant van de liftcabine 110 cm breed en 140 cm diep ?	JA	NEE	JA - De liftcabine moet 140 cm diep en 110 cm breed zijn, deze afmetingen zijn niet uitwisselbaar.
Heeft de deur een vrije doorgangsbreedte van 90 cm ?	JA	NEE	JA - Het moet een automatische schuifdeur zijn.
Heeft de deur een contactgevoelige rand ?	JA	NEE	JA
Bevinden de bedienings-knoppen zich op een hoogte van 80 tot 90 cm, op 50 cm afstand van een holle hoek ?	JA	NEE	JA
Heeft de bedieningsknop aan de buitenkant een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de lift:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De postbus

Criteriumfiche:
Gemeenschappelijke delen

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is de postbus gemakkelijk toegankelijk ?	JA	NEE	JA - De postbus van de aanpasbare woning moet bediend worden met een draairuimte van 150 cm. Het openingssysteem bevindt zich op een hoogte van 80 tot 90 cm van de vloer, op 50 cm afstand van een holle hoek.
	/1	/1	

Conformiteit van de postbus:

☐ CONFORM (1/1) ☐ NIET CONFORM (< 1/1)



Deel III

CHECKLIST VOOR DE CONTROLE

2. DE AANPASBARE WONING

Checklist

De ingangsdeur van de woning

Criteriumfiche:
 1

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de voordeur van de woning ?	Min. 95 cm	< 95 cm	VDB 95 cm - DB 103 cm - Opening van 110 cm
Is de doorgang van de deur gelijk met de vloer ?	JA	NEE	JA - Indien het een energiezuinige woning is; het uitsteeksel mag tot 2 cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.
Is er een draairuimte van 150 cm voor de deur aan de buitenkant ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Is de deur aan de binnenkant bediend met een draairuimte van 150 cm ?	JA Origineel of Direct aanwezig	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad. Deze draairuimte mag voorbehouden of direct aanwezig zijn
Op welke afstand van de holle hoek bevindt zich de handgreep aan de buitenkant ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min 50 cm
Op welke afstand van de holle hoek bevindt zich de handgreep aan de binnenkant ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min 50 cm De lengte kan worden genomen tussen de muur van de ingangsdeur en het centrale deel van de handgreep.
Is de handgreep gemakkelijk vast te nemen ?	JA	NEE	J-vormige handgreep, verticaal en glad De randen moeten afgerond of verzacht zijn. Bolvormige handgrepen zijn te vermijden.
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > op 80 cm	Gebruikshoogte op 80 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deur-blad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/9	/9	

Conformiteit van de deur:



CONFORM (9/9)



NIET CONFORM (< 9/9)

Checklist

De verplaatsingen in de woning

criteriumfiche:
2

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte in de gangen ?	Min. 120 cm	< 120 cm	Min. 120 cm
Hebben alle deuren die uitkomen op de gangen een draairuimte van 150 cm ?	JA Voorbehouden of Direct aanwezig	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de betreffende deur. Deze draairuimte mag voorbehouden of direct aanwezig zijn.
Gebeuren de verplaatsingen in de woning zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - De verplaatsingen in een aangepaste woning moeten zonder niveauverschillen kunnen gebeuren. Indien de woning meerdere verdiepingen heeft, moet het mogelijk zijn om later een huislift te plaatsen. Dus moet de ruimte voor de toekomstige koker ingepland worden: • Minimale afmetingen: 160 x 160 cm • Locatie: op alle verdiepingen een toegang met een draairuimte van 150 op 150 cm • Op de benedenver-dieping: voldoende verlaging om de toegang tot de toekomstige liftcabine zonder hoogteverschil te garanderen. • Op de verdiepingen: de vloer ter hoogte van de toekomstige koker moet gemakkelijk demonteerbaar zijn.
	/3	/3	

Conformiteit van de verplaatsingen in de woning:

☐ CONFORM (3/3)

☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

Inkomhal

Criteriumfiche:
 3

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een inkomhal ?	JA	NEE	JA - Verplicht
Is er een draairuimte van 150 cm voor de ingangsdeur ?	JA Origineel of Direct aanwezig	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de ingangsdeur. Deze draairuimte mag voorbehouden of direct aanwezig zijn.
Indien er andere deuren uitkomen op de inkomhal, hebben die een draairuimte van 150 cm ?	JA Origineel of Direct aanwezig	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de betreffende deur. Deze draairuimte mag voorbehouden of direct aanwezig zijn
Is er een vestiaire in de inkomhal ?	JA	NEE	JA - Verplicht
Is de vestiaire minstens 60 cm diep ?	JA	NEE	JA
Wat is de diepte van de vestiaire ?	Min. 65 cm Min. 90 cm Min. 120 cm Min. 150 cm	< 65 cm < 90 cm < 120 cm < 150 cm	Min 65 cm indien 1 slaapkamer Min 90 cm indien 2 slaapkamer Min 120 cm indien 3 slaapkamers Min 150 cm indien 4 slaapkamers en meer
	/6	/6	

Conformiteit van de inkomhal:

☐ CONFORM (6/6)
 ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

De opbergruimte

Criteriumfiche:
 4

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een opbergruimte in de woning ?	JA	NEE	JA – Verplicht, bovenop de vestiaire
Locatie van deze opbergruimte:	In of dichtbij de inkomhal In het washok	Andere	De opbergruimte bevindt zich: • ofwel in of nabij de inkomhal. • ofwel in het washok..
Wat zijn de afmetingen van de opbergruimte ?	Min. 100 cm x 60 cm	< 100 cm x 60 cm	Min 100 cm breed Min 60 cm diep
Beschrijving van de opbergruimte:	Wandkast Vloerruimte in het washok	Andere	De opbergruimte moet eruit zien: • ofwel als een wandkast • ofwel als een vrije ruimte op de vloer wanneer ze zich in het washok bevindt.
Is er een voorbehouden draairuimte net voor de wandkast ?	JA Origineel of Direct aanwezig	NEE	JA - Buiten de straal van het deurblad van de wandkast indien het geen schuifdeur is. De draairuimte kan voorbehouden worden.
	/5	/5	

Conformiteit van de opbergruimte:

☐ CONFORM (5/5)
 ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De uitrustingen van de woning

Criteriumfiche:
 5

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een ruimte voorzien voor de wasmachine en de droger ?	JA	NEE	JA – De twee toestellen moeten naast elkaar staan.
Is er een draairuimte net voor deze toestellen ?	JA Origineel of Direct aanwezige	NEE	JA
Is er minstens één gemakkelijk verhoogbaar stopcontact in elk vertrek ?	JA	NEE	JA – Het stopcontact moet verhoogd kunnen worden tot 80 cm boven de vloer en geplaatst kunnen worden op 50 cm afstand van een holle hoek.
Kan apparatuur zoals schakelaars en thermostaten in studio's en appartementen met 1 slaapkamer gemakkelijk op de juiste hoogte geplaatst worden ?	JA Origineel of Direct aanwezige of Alternatief	NEE	JA – In woningen waar een PBM alleen kan wonen, moet apparatuur na aanpassing als volgt geplaatst kunnen worden: • op een hoogte van 80 tot 90 cm boven de vloer • op een afstand van 50 cm van een holle hoek Een alternatief op afstand wordt geaccepteerd: toepassing op GSM, domotica, enz.
	/4	/4	

Conformiteit van de uitrustingen

☐ CONFORM (4/4)
 ☐ NIET CONFORM (< 4/4)

Checklist

De woonkamer

criteriumfiche:
6

1. De deur naar de woonkamer

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De woonkamer

Criteriumfiche:
 6

2. Gebruik van het vertrek

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Heeft een kant van de tafel een draairuimte van 150 cm ?	JA Voorbehouden OF Origineel	NEE	JA Origineel OF voorbehouden
Is er zowel in de eetkamer als in de woonkamer een draairuimte van 150 cm buiten het meubilair ?	JA Voorbehouden OF Origineel	NEE	JA
Is minstens één venster van het vertrek toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm?	JA	NEE	JA – Dit venster heeft een beglazing die zo is geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken.
	/3	/3	

Conformiteit van de woonkamer:

☐ CONFORM (3/3)
 ☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

De keuken

criteriumfiche:
7

1. Toegang tot het lokaal

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De keuken

Criteriumfiche:
7

2. Gebruik van het vertrek

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een draairuimte van 150 cm voor het meubilair en de uitrustingen van het vertrek ?	JA Voorbehouden OF Origineel	NEE	Ja Origineel OF voorbe-houden
Is er een vloerbedekking over het hele oppervlak, ook onder het eventuele meubilair ?	JA	NEE	JA
Zijn de harde waterinlaten en -afvoeren in de muur ingebouwd ?	JA	NEE	JA Opmerking : de sifons en afvoeren langs de muur worden getolereerd.
Op welke hoogte bevinden zich de watertoevoer en -afvoer ?	Max. 60 cm	> 61 cm	Max 60 cm boven de vloer
Wat is de beschikbare lengte voor de toekomstige keuken ?	Min. 360 cm	< 360 cm	Minimum 360 cm in een enkel stuk of in L-vorm
Opmerking: als de keuken een niet-verwijderbaar centraal eiland heeft, wordt dit bediend door een draairuimte ?	JA	NEE	De draairuimte van 150 cm moet aanwezig zijn.
	/6	/6	

Conformiteit van het vertrek:

☐ CONFORM (6/6) ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

De badkamer

criteriumfiche:
8

1. Toegang tot het lokaal

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De badkamer

Criteriumfiche:
 8

2. Gebruik van het vertrek

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Bevinden het toilet en de badkamer zich naast/op dezelfde verdieping als de aanpasbare slaapkamer ?	JA	NEE	JA
Zijn de muren die grenzen aan de doucheruimte verstevigd tot een hoogte van minstens 1 meter ?	JA	NEE	JA - Om in de toekomst er een douchezitje en handgrepen te kunnen installeren.
Zijn de muren die grenzen aan het toilet verstevigd tot een hoogte van minstens 1 meter ?	JA	NEE	JA - Om er in de toekomst handgrepen te kunnen plaatsen.
Beantwoordt de gekozen douchebak aan de criteria van een aangepaste douchebak ?	JA Origineel OF Moet worden aangepast, maar zonder ingrijpende werken	NEE	JA – een aangepaste douchebak moet: • Toegankelijk zijn zonder hoogteverschil met een tolerantie van 1 cm uitsteek • Het water kan weglopen dankzij een maximale helling van 2%. • Er moet een antislipvloer aan-gelegd worden. • De douche-bak/ruimte moet minstens 90 cm breed en 120 cm diep zijn.
Zijn de kranen correct geplaatst ?	JA Origineel Een extra warm- en koudwater-voorziening is in afwachting voorhanden	NEE	JA - De kranen moeten geplaatst zijn aan de langste kant van de (toekomstige) douche-bak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand en op een hoogte van 90 tot 95 cm van de grond voor de hoofdkraan. Als de oorspronkelijke kranen niet zijn ge-plaatst zoals hierboven beschreven, moet er een extra warm- en koudwatervoorziening (stand-by) zijn zodat de kranen later op de juiste hoogte kunnen worden gebracht.
Is er een stopcontact dicht bij de toiletpot geplaatst ?	JA	NEE	JA - Om er in de toekomst een Japans WC te kunnen plaatsen.
	/6	/6	Conformiteit van het vertrek: ☐ CONFORM (6/6) ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

De badkamer

criteriumfiche:
8

3. Indien het toilet en de badkamer samengevoegd moeten worden

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Grenst het toilet aan de badkamer ?	JA	NEE	JA – Verplicht
Bevindt de douchebak zich langs de muur tegenover de te verwijderen muur ?	JA	NEE	JA
	/2	/2	

Conformiteit van het samenvoegingscriterium:

☐ CONFORM (2/2) ☐ NIET CONFORM (< 2/2)

Checklist

De badkamer

criteriumfiche:
8

4. Controle van het aanpassingsvermogen - op plan

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een draairuimte van 150 cm in het vertrek ?	JA	NEE	JA - De draairuimte mag de overzetruidtes overlap-pen.
Is de douchebak/ruimte minstens 90 cm breed en 120 cm diep ?	JA	NEE	JA - De doucheruimte moet zonder hoogteverschil toegan-kelijk zijn (inloopdouche), het water kan weglopen dankzij een maximale helling van 2%.. Een extra platte douchebak is aan-vaardbaar als deze geen uitstekende rand van meer dan 1 cm creëert.
Is er een overzetruidte aan een kant van de douchebak ?	JA	NEE	JA - Een overzetruidte met een minimum-diepte van 130 cm en een minimumbreedte van 110 cm gemeten vanaf de as van de toilet-pot. De vloer moet een antislip-laag hebben.
Is er een overzetruidte aan een kant van het toilet ?	JA	NEE	JA - Een overzetruidte met een minimum-diepte van 130 cm en een minimumbreedte van 110 cm gemeten vanaf de as van de toilet-pot. De vloer moet een antislip-laag hebben.
Bevindt de overzetruidte voor de douchestoel en het toilet zich aan dezelfde kant ?	JA	NEE	JA - Van links naar rechts en van rechts naar links
Zijn de kranen correct geplaatst ?	JA	NEE	JA - Aan de langste kant van de douchebak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand. Ter info: de hoofd-kraan moet zich op een hoogte van 90 tot 95 cm van de vloer bevinden.
Bevindt de lavabo zich op minstens 80 cm afstand van de rand van de pot ?	JA	NEE	JA Ter info: de pot bevindt zich op 50 cm hoogte van de vloer.
Kan de lavabo in de aangepaste versie beschouwd worden als PBM ?	JA	NEE	JA - De lavabo heeft een minimumdiepte van 55 cm en wordt bediend met een draairuimte. Deze mag ook voortlopen onder de lavabo. De ruimte eronder is vrij van obstakels en minstens 75 cm hoog en 60 cm breed. De afvoeren lopen langs de muren of zijn ingebouwd. De kranen worden op een minimumafstand van 50 cm geplaatst, gemeten vanaf de as en vanaf elke aangrenzende muur.
...../8		/8	Conformiteit van het niveau van aanpasbaarheid: ☐ CONFORM (8/8) ☐ NIET CONFORM (< 8/8)

Checklist

De slaapkamer(s)

criteriumfiche:
9

1. De deur van alle kamers

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De slaapkamer(s)

criteriumfiche:
9

2. De aanpasbare slaapkamer:

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er minstens één venster van de kamer zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken ?	JA	NEE	JA - Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.
Zijn aan de kant van de toekomstige overzetruimte een stopcontact en een schakelaar aangebracht op 60 cm van de rand van het bed, 60 cm boven de vloer ?	JA	NEE	JA
	/2	/2	

Conformiteit van het vertrek:

☐ CONFORM (2/2) ☐ NIET CONFORM (< 2/2)

3. Te controleren criteria in de aangepaste versie - op plan

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is een kant van het bed bediend met een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - Ter info, op het plan neemt het bed minimum 160 op 200 cm in voor een tweepersoonskamer en 90 op 200 cm voor een éénpersoonskamer.
Minstens één venster van de slaapkamer is toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm.	JA	NEE	JA - Dit venster heeft een beglazing die zo is geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken.
Is minstens één opbergruimte van de kamer bediend met een draairuimte van 150 cm?	JA	NEE	JA - Voor iedere inwoner moet de slaapkamer een opbergruimte hebben die minstens 90 cm breed is en 60 cm diep.
	/3	/3	

Conformiteit van de aanpasbaarheid van de kamer(s):

☐ CONFORM (3/3) ☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

Toegangsdeur tot de privé buitenruimte (Terras, balkon, tuin ...)

criteriumfiche:
10

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 95 cm	< 95 cm	VDB 95 cm DB 103 cm Opening van 110 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA of Maximale uitsteek van 5 cm	Trap van meer dan 5 cm	JA of Max uitsteek van 5 cm
Indien de doorgang over een uitsteek van 5 cm loopt, werd de plaatsing van een drempelbrug ingepland ?	JA	NEE	JA - Om de drempelbrug te valideren moet die aan de buitenkant (in het verlengde) een draairuimte hebben met een diameter van 150 cm.
Is er aan de binnenkant een draairuimte van 150 cm voor de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte kan voorbehouden worden.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan de binnenkant op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	JA	NEE	JA
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/6	/6	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (6/6) ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

Eventuele deur in of ter bediening van de woning

criteriumfiche:
11

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)



Deel III

CHECKLIST VOOR DE CONTROLE

3. DE INGANGSDEUR VAN DE WONING

Checklist

De ingangsdeur van de woning

criteriumfiche:
1

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de voordeur van de woning ?	Min. 95 cm	< 95 cm	VDB 95 cm DB 103 cm Opening van 110 cm
Is de doorgang van de deur gelijk met de vloer ?	JA	NEE	JA - Indien het een energiezuinige woning is; het uitsteeksel mag tot 2 cm hoog zijn, maar dan moet de rand afgerond/afgeschuind zijn.
Het werkgewicht van de deur is kleiner dan of gelijk aan 5KGf.	JA Geautomatiseerde technisch uitgeruste opening	NEE	JA of geautomatiseer-de/technisch uitgeruste opening. Als de bewoner vraagt om de deur te automati-seren, zijn de kosten voor zijn rekening als de deur conform is. De kosten zijn ten laste van de opdrachtgever als het ge-wicht van de deur > 5kgF.
Is er een draairuimte van 150 cm voor de deur aan de buitenkant ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Is de deur aan de binnen-kant bediend met een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Op welke afstand van de holle hoek bevindt zich de handgreep aan de buitenkant ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Op welke afstand van de holle hoek bevindt zich de handgreep aan de binnenkant ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm De lengte kan worden genomen tussen de muur van de ingangsdeur en het centrale deel van de handgreep.
Is de handgreep gemakkelijk vast te nemen ?	JA	NEE	J-vormige handgreep, verticaal en glad De randen moeten afgerond of verzacht zijn. Bolvormige handgrepen zijn te vermijden.
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > op 80 cm	Gebruikshoogte op 80 cm
Is de overschrijdingsdiepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/10	/10	Conformiteit van de deur: ☐ CONFORM (10/10) ☐ NIET CONFORM (< 10/10)

Checklist

De verplaatsingen in de woning

criteriumfiche:
2

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte in de gangen ?	Min. 120 cm	< 120 cm	Min. 120 cm
Hebben alle deuren die uitkomen op de gangen een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de betreffende deur.
Gebeuren de verplaatsingen in de woning zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - De verplaatsingen in een aangepaste woning moeten zonder niveau-verschillen kunnen gebeuren. Er mogen geen uitsteeksels zijn ten gevolge van de vloerbekledingen in de verschillende ruimtes.
	/3	/3	

Conformiteit van de verplaatsingen in de woning:

☐ CONFORM (3/3) ☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

Inkomhal

criteriumfiche:
3

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een inkomhal ?	JA	NEE	JA - Verplicht
Is er een draairuimte van 150 cm voor de ingangsdeur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de ingangsdeur.
Indien er andere deuren uitkomen op de inkomhal, hebben die een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van de betreffende deur.
Is er een vestiaire in de inkomhal ?	JA	NEE	JA - Verplicht
Is de vestiaire minstens 60 cm diep ?	JA	NEE	JA
Wat is de diepte van de vestiaire ?	Min. 65 cm	< 65 cm	Min 65 cm indien 1 slaapkamer
	Min. 90 cm	< 90 cm	Min 90 cm indien 2 slaapkamer
	Min. 120 cm	< 120 cm	Min 120 cm indien 3 slaapkamers
	Min. 150 cm	< 150 cm	Min 150 cm indien 4 slaapkamers en meer
	/6	/6	

Conformiteit van de inkomhal:

☐ CONFORM (6/6) ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

De opbergruimte

criteriumfiche:
4

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een opbergruimte in de woning ?	JA	NEE	JA - Verplicht, bovenop de vestiaire
Locatie van deze opbergruimte:	In of dichtbij de inkomhal In het washok	Andere	De opbergruimte bevindt zich: - In of nabij de inkomhal. - In het washok.
Wat zijn de afmetingen van de opbergruimte ?	Min. 100 x 60 cm	< 100 x 60 cm	Min 100 cm breed Min 60 cm diep
Beschrijving van de opbergruimte:	Wandkast Vloerruimte in het washok	Andere	De opbergruimte moet eruit zien : - ofwel als een wandkast - ofwel als een vrije ruimte op de vloer wanneer ze zich in het washok bevindt.
Is er een voorbehouden draairuimte net voor de wandkast ?	JA	NEE	JA - Buiten de straal van het deurblad van de wandkast indien het geen schuifdeur is.
	/5	/5	

Conformiteit van de opbergruimte:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De uitrustingen van de woning

criteriumfiche:
5

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een ruimte voorzien voor de wasmachine en de droger ?	JA	NEE	JA - De twee toestellen moeten naast elkaar staan.
Is er een draairuimte net voor deze toestellen ?	JA	NEE	JA
Is er in ieder vertrek van de woning minstens één stopcontact op een hoogte van 80 cm boven de vloer en op 50 cm afstand van een holle hoek ?	JA	NEE	JA
Bevindt de apparatuur zoals schakelaars en thermostaten zich in studio's en appartementen met 1 slaapkamer op de juiste hoogte ?	JA of Alternatief	NEE	JA - In woningen waar een PBM alleen kan wonen, moet apparatuur na aanpassing als volgt geplaatst worden: • op een hoogte van 80 tot 90 cm boven de vloer, en; • op een afstand van 50 cm van een holle hoek. Een alternatief op afstand wordt geaccepteerd: toepassing op GSM, domotica, enz.
	/4	/4	

Conformiteit van de uitrustingen:

☐ CONFORM (4/4) ☐ NIET CONFORM (< 4/4)

Checklist

De woonkamer

criteriumfiche:
6

1. De deur naar de woonkamer

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De woonkamer

criteriumfiche:
6

2. Gebruik van het vertrek

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Heeft een kant van de tafel een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA
Is er een draairuimte van 150 cm aanwezig buiten het meubilair, zowel aan de kant van de woonkamer als aan de kant van de eetkamer ?	JA	NEE	JA
Is minstens één venster van het vertrek toegan-kelijk via een toegangs-ruimte van 90 cm ?	JA	NEE	JA – Dit venster heeft een beglazing die zo is geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken.
	/3	/3	

Conformiteit van de woonkamer:

☐ CONFORM (3/3) ☐ NIET CONFORM (< 3/3)

Checklist

De keuken

Criteriumfiche:
 7

1. Toegang tot het lokaal

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 CM DB 93 CM OPENING VAN 100 CM
Als de deur een vleugel-deur is, kan deze dan 180° worden geopend ?	JA	NEE	JA
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min 50 cm
Is de handgreep gemak-kelijk vast te nemen ?	JA	NEE	JA - Vormige handgreep, verticaal en glad De randen van de handgreep moeten afgerond of verzacht zijn Bolvormige handgrepen zijn te vermijden.
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > op 80 cm	Gebruikshoogte 80 cm, een verticale gladde handgreep is eveneens toegelaten.
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/8	/8	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (8/8)
 ☐ NIET CONFORM (< 8/8)

Checklist

De keuken

Criteriumfiche:
7

2. Gebruik van het vertrek

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een draairuimte van 150 cm voor het meubilair, de uitrustingen en het eventuele centrale eiland van het vertrek ?	JA	NEE	JA
Is er een vloerbedekking over het hele oppervlak, ook onder het eventuele meubilair ?	JA	NEE	JA
Zijn de harde waterinlaten en -afvoeren in de muur ingebouwd ?	JA	NEE	JA Opmerking : de sifons en afvoeren langs de muur worden getolereerd.
Op welke hoogte bevinden zich de watertoevoer en afvoer ?	Max. 60 cm	> 61 cm	Max 60 cm boven de vloer
Wat is de beschikbare lengte voor de toekomstige keuken ?	Min. 360 cm	< 360 cm	Minimum 360 cm in een enkel stuk of in L-vorm
	/5	/5	

Conformiteit van het vertrek:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De keuken

Criteriumfiche:
 7

3. Indien het keukenmeubilair geplaatst is

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Bevinden zich alle keukenbedieningselementen op het werkblad (knoppen, handgrepen, schakelaars, enz.) op een diepte van maximaal 50 cm ?	JA	NEE	JA
Is de spoelbak ingebouwd in het werkblad en vrij van elk obstakel eronder (geen kastjes) ?	JA	NEE	JA
Is de buitenkant van de spoelbakken aan de onderkant thermisch geïsoleerd ?	JA	NEE	JA
Zin de kranen gemakkelijk te bedienen?	JA	NEE	JA - Hendel- of zwanehalskraan
Zijn de kranen draaibaar ?	JA	NEE	JA
Wat is de diepte van het werkblad ?	60 cm	< of > 60 cm	60 cm
Wat is de hoogte van het werkblad ?	75 cm	< of > 75 cm	75 cm
Is de plint van het meubilair minstens 30 cm hoog en 20 cm naar achteren geplaatst ?	JA	NEE	JA
Is het werkblad laminaat ?	JA	NEE	JA - De coating moet hittebestendig zijn
Wordt de stroomtoevoer naar de dampkap geregeld met een schakelaar op 80 cm boven de vloer of met een afstandsbediening ?	JA	NEE	JA - Knop op 80 cm of op werkblad of afstands-bediening
	/10	/10	

Conformiteit van het meubilair:

☐ CONFORM (10/10)
 ☐ NIET CONFORM (< 10/10)
 ☐ NIET VAN TOEPASSING

Checklist

De badkamer

criteriumfiche:
8

1. Toegang tot het lokaal

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 CM DB 93 CM OPENING VAN 100 CM
Als de deur een vleugel deur is, kan deze dan 180° worden geopend?	JA	NEE	JA
Als de deur een vleugel deur is, opent deze dan naar buiten ?	JA	NEE	JA
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de handgreep gemakkelijk vast te nemen ?	JA	NEE	JA - Vormige handgreep, verticaal en glad De randen van de handgreep moeten afgerond of verzacht zijn Bolvormige handgrepen zijn te vermijden.
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > 80 cm	Gebruikshoogte van 80 cm. Een verticale gladde handgreep is ook toegelaten.
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/9	/9	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (9/9) ☐ NIET CONFORM (< 9/9)

Checklist

De badkamer

Criteriumfiche:
8

2. Doucheruimte

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Bevinden de overzet-ruimte voor de (toekom-stige) douchestoel en het toilet zich aan dezelfde kant ?	JA	NEE	JA - Van links naar rechts en van rechts naar links
Is er een niveauverschil in de doorgang van de deur ?	JA Inloopdouche Extra platte douchebak	NEE	JA - De douche moet zonder hoogteverschil toeganke-lijk (inloopdouche) zijn, het water kan weglopen dankzij een maximale helling van 2%. Een extra platte douchebak is aanvaardbaar als deze geen uitstekende rand van meer dan 1 cm creëert.
Is de (toekomstige) douchestoel bediend met een overzetruimte ?	JA	NEE	JA - Een obstakelvrije over-zetruimte met een diepte van minstens 130 cm en een breedte van minstens 110 cm. Deze overzet-ruimte wordt gemeten ten opzichte van de as van het toekomstige douche-zitje.
Is er een antislipvloer ?	JA	NEE	JA
Zijn de muren die grenzen aan de doucheruimte verstevigd ?	JA	NEE	JA - De muren die grenzen aan de doucheruimte moeten verstevigd wor-den tot een hoogte van minstens 1 meter zodat er in de toekomst een douchezitje en handgre-pen kunnen worden geïnstalleerd.
Hoe groot is de doucheruimte ?	Min. 90 x 120 cm	< 90 x 120 cm	Min. 90 x 120 cm
Zijn de kranen correct geplaatst ?	JA	NEE	JA - De kranen moeten aanwezig zijn: • aan de langste kant van de (toekom-stige) douchebak, tussen 40 en 60 cm van de achterwand, en; • op een hoogte van 90 tot 95 cm boven de vloer voor de hoofdkraan.
	/7	/7	

Conformiteit van de doucheruimte:

☐ CONFORM (7/7) ☐ NIET CONFORM (< 7/7)

Checklist

De badkamer

criteriumfiche:
8

3. Het toilet

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is er een overzetruimte aan een kant van het toilet ?	JA	NEE	JA - Een obstakelvrije overzetruimte met een diepte van minstens 130 cm en een breedte van minstens 110 cm. Deze overzetruimte wordt gemeten ten opzichte van de as van het toekomstige douche-zitje. In het geval van een douchebak mag er geen overlappingszone zijn met de overzet-ruimte van het toilet.
Hoe hoog is de pot, inclusief de wc-bril ?	50 cm	< 48 > 52	De standaard is 50 cm inclusief de wc-bril. Een speelruimte van 48 tot 52 cm wordt getole-reerd.
Als de lavabo zich op de zijwand van de pot bevindt, hoe ver staat deze dan van de pot ?	Min. 80 cm	< 80	Min. 80 cm
Zijn de muren die grenzen aan de pot verstevigd ?	JA	NEE	JA - De muren die grenzen aan het toilet moeten verstevigd worden tot een hoogte van minstens 1 meter, zodat er handgrepen kunnen worden aangebracht.
Is er een stopcontact dicht bij de toiletpot geplaatst ?	JA	NEE	JA - Daardoor kan in de toekomst een Japans WC worden geplaatst.
	/5	/5	

Conformiteit van het toilet:

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De badkamer

Criteriumfiche:
 8

4. De lavabo

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is de lavabo een PBM-model ?	JA	NEE	JA - Een PBM-lavabo heeft een diepte van 55 cm en is over het algemeen plat en soms gebogen
Heeft de lavabo een draairuimte ?	JA	NEE	JA - Deze mag ook voortlopen onder de lavabo.
Wat is de vrije hoogte eronder ?	Min. 75 cm	< 75 cm	Min. 75 cm
Wat is de vrije breedte eronder ?	Min. 60 cm	< 60 cm	Min. 60 cm, onder de lavabo mogen geen meubels staan.
Lopen de afvoeren langs de muren of zijn ze er ingebouwd ?	JA	NEE	JA
Zijn de kranen op een minimumafstand van 50 cm geplaatst, gemeten vanaf de aangrenzende muur ?	JA	NEE	JA - De kranen worden op een minimumafstand van 50 cm geplaatst, gemeten vanaf de as en vanaf elke aangren-zende muur.
	/6	/6	

Conformiteit van de lavabo:

☐ CONFORM (6/6)
 ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

De slaapkamer(s)

Criteriumfiche:
 9

1. De deur van alle kamers

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/5	/5	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (5/5)
 ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

De slaapkamer(s)

criteriumfiche:
9

2. De aangepaste slaapkamer:

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Is één kant van het bed bediend met een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - Ter info, op het plan neemt het bed minimum 160 op 200 cm in voor een tweepersoonskamer en 90 op 200 cm voor een éénpersoonskamer.
Werden aan de kant van de overzetruimte een stopcontact en schake-laar aangebracht op 60 cm van de rand van het bed, 60 cm boven de vloer ?	JA	NEE	JA
Is er minstens een venster van de kamer zo geplaatst dat een persoon in een rolstoel naar buiten kan kijken ?	JA	NEE	JA - Idealiter, begint dit op maximum 80 cm van de vloer indien dit technisch mogelijk is.
Is minstens een venster van de kamer toegankelijk via een toegangsruimte van 90 cm ?	JA	NEE	JA
Is minstens één opberg-ruimte van de kamer bediend met een draairuimte van 150 cm ?	JA	NEE	JA - Voor iedere inwoner moet de slaapkamer een opberg-ruimte hebben die minstens 90 cm breed is en 60 cm diep.
	/5	/5	

Conformiteit van de kamer(s)

☐ CONFORM (5/5) ☐ NIET CONFORM (< 5/5)

Checklist

Toegangsdeur tot de privé buitenruimte (Terras, balkon, tuin)

Criteriumfiche:
10

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangsbreedte van de deur die naar deze ruimte leidt?	Min. 95 cm	< 95 cm	VDB 95 cm DB 103 cm Opening van 110 cm
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA
Indien de doorgang over een uitsteek van 5 cm loopt, werd de plaatsing van een drempelbrug ingepland ?	JA	NEE	JA - Om de drempelbrug te valideren moet die aan de buitenkant (in het verlengde) een draai-ruimte hebben met een diameter van 150 cm.
Is er aan de binnenkant een draairuimte van 150 cm voor de deur ?	JA	NEE	JA
Bevindt het midden van de handgreep zich aan de binnenkant op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	JA	NEE	JA
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/6	/6	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (6/6) ☐ NIET CONFORM (< 6/6)

Checklist

Eventuele deur in of ter bediening van de woning

Criteriumfiche:
 11

Te verifiëren	Antwoord		Verwacht
	Conform	Niet conform	
Wat is de vrije doorgangs-breedte van de deur die naar deze ruimte leidt ?	Min. 85 cm	< 85 cm	VDB 85 cm DB 93 cm Opening van 100 cm
Als de deur een vleugel deur is, kan deze dan 180° worden geopend ?	JA	NEE	JA
Gebeurt de doorgang zonder niveauverschil ?	JA	NEE	JA - Als er een vloerrail is, moet deze verzonken zijn (PMR-rail).
Is er een draairuimte van 150 cm langs beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA - De draairuimte van 150 cm moet gemeten worden buiten de straal van het deurblad.
Bevindt het midden van de handgreep zich aan beide kanten op een afstand van minstens 50 cm van een holle hoek ?	Min. 50 cm	< 50 cm	Min. 50 cm
Is de handgreep gemakke-lijk vast te nemen ?	JA	NEE	JA - J-vormige handgreep, verticaal en glad De randen van de handgreep moeten afgerond of verzacht zijn Bolvormige handgrepen zijn te vermijden
Op welke hoogte bevindt zich de handgreep ?	80 cm	< of > 80 cm	Gebruikshoogte van 80 cm. Een verticale gladde hand-greep wordt ook aanvaard.
Is de overschrijdings-diepte van de muur t.o.v. het deurblad minder dan 25 cm aan beide kanten van de deur ?	JA	NEE	JA
	/8	/8	

Conformiteit van de deur:

☐ CONFORM (8/8)
 ☐ NIET CONFORM (< 8/8)



Deel IV

RESULTATENROOSTER



Identificatie van de woning (Exact adres) : _____

Datum audit : _____

De gemeenschappelijke delen			
Vertrekken	Conform of niet van toepassing	Niet-conform	Waargenomen tekortkomingen
Ingang van het gebouw			
De gangen			
Deuren aanwezig in de verplaatsingsruimtes			
Eventuele lift			
Postbus			

De woning			
Vertrekken	Conform of niet van toepassing	Niet-conform	Waargenomen tekortkomingen
Ingang van de woning			
De verplaatsingen in de woning			
Inkomhal			
De opslagruimte			
De uitrustingen van de woning			
De keuken			
De slaapkamer(s)			
De badkamer			
Toegang tot de buitenruimte			
De deuren van de woning en van de bijhorende lokalen			

Een grote dank aan equal.brussels voor de waardevolle steun bij de totstandkoming van de referentie voor aangepast en aanpasbaar wonen.

Deze referentie kadert in actie nr. 10 van het Brussels Plan voor de integratie van handistreaming in het openbaar beleid 2022-2025.

Opgesteld door:

Julie Martin en Stéphanie Herman van AccessAndGo-ABP vzw

Nagelezen door:

- Atingo
- Plain-pied

Validatie van de huisvestingsspelers:

- BGHM - Xavier Leto, Guillaume Sokal, Mimoun Saoudi, Diana Katzarova
- CityDev - Anna Sofia Bello Schmit, Vincent Pierchon
- Woningfonds - Montulet Fanny, Alain Vandevelde

Gebruikersgroep PBM:

- Henri Bistuer - Persoon in een manuele rolstoel
- Imelda Ngoyagoye - Persoon in een manuele rolstoel
- Sonja Desimpel – Persoon in een elektrische rolstoel
- Paul Van Wallegheem – Persoon in een elektrische rolstoel

Lay out :

Wooninformatiecentrum, Brussel Huisvesting
© Fotocredits : cel communicatie, AdobeStock

© Brussel Huisvesting

Alle rechten voorbehouden

Meer informatie over Brussel Huisvesting op:
www.huisvesting.brussels

Gemeenschappelijk referentiekader
voor aangepaste en aanpasbare woningen
Brussel, december 2025



BRUSSEL HUISVESTING

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Sint-Lazarusplein 2 • 1035 Brussel
T +32 (0)800 40 400

huisvesting@gob.brussels
www.huisvesting.brussels